

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és esütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnek és közlésnek a postosan és jutányosan közöltetik.

Folyó eszt october 1jétől december végeigjáró év negyedes előfizetést postán 3 fr. 30krral, Budapestre borítékalanul 's házhoz küldéssel 2 fr. 40krral testvér lapjaira elfogad a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyorsz. (Orvosi jelentések Nádor ő fensége egészségi állapotáról; kinevezés és halálozás; törvényhozási tájékozás; Nyitra és Bihar megyék közgyűlései; Esztergom városi tisztújítás; budai választópolgársági gyűlés; elegy rövid közlések; erdélyi országgyűlési 's egyéb ügyek; télszaki leczkerend az iparegyesületnél; viszont-nyilatkozat; budapesti napló.)

Amerika. (Harcztéri tudósítások; S. Ana és Paredes; Mexicóban teljes lázadás; bostoni tudósítás California birtokba vétele iránt; elegy.)

Spanyolország. (Luiza infanszó jegyajándoka; a cortes megegyezése a két házasságban; Madridban 4 progressista lapnak tiltatása; elegy.)

Portugália. (Miguelista mozgalom; a kormány kényes helyzete.)

Anglia. (Montemolin gr. és Cabrera tábornok Londonban; különféle vélemények és mozgalmak a spanyol házassági ügyet illetőleg; elegy.)

Franciaország. (Montpensier hg Aumale testvére társaságában elindul Madrid felé; elegy.)

Értesítő; dunavizállás.

Magyar- és Erdélyország.

ORVOSI JELENTÉS Nádor ő cs. k. főhősége egészségi állapotáról. I. Többféle előre ment alhasi bajok után, melyek alatt eleinte valóságos, később pedig néhány visszaesésre következett látszó javulások egymást felváltották, ő csász. kir. fenségének az ország Nádorán a betegség folyó octoberhó 6ról 7re esett éjszaka fenyegető 's komoly aggodalmat gerjesztő jellemet von magára.

October 7nek lefolyta alatt nem sikerült a körtümenyeket enyhíthetni, valamint az october 7ről 8ra eső éjszaka is éjjeli után három óráig fölülte nyugtalanul töltött.

October 8kán reggel három órakor némi nyugalom következett be és a magas beteg 5 1/2 órahosszig élvezett üdítő álmot. Budán oct. 8kán.

II. Ezen enyhülés igen örvendesen 's folyvást tartott egész éjjel; mértékletes evés után, két óráig tartó mérsékelt láz mutatkozott, melynek enyészte után az est megnyugtató és kielégítő állapotban folyt le.

A 9ről 9kora való éj első fele háborítás nélkül folyt; éjjelkor beállott kisebb mértékbeni bajok hamar eltűntek 's a nyugalmasan töltött éj másik fele után a fenséges beteg 9kén reggeljől érzé magát. Budán oct. 9kén.

III. Folyó hó 9kén ő cs. kir. főhercegsége az egész nap folytán javuló állapotban volt, a tegnap mutatkozott 's figyelemmel kísért láz jelentkezések kimaradtak; étvágy és az erők gyarapodtak; az altest zsongtalan, állapota azonban még folyvást nem egészen kielégítő 's ennek szenvedő állapota a 9ről 10re fordult éjnek nyugalom nélkül töltött első felében volt észrevehető; kevéssel éjjel előtt nyugalom állott be 's ezt több óráig tartó üdítő álmot követte.

Folyó hó 10dikén reggel ő cs. kir. főhercegségének állapota megnyugtató. Budán oct. 10d. reg. 9 órakor.

IV. Ő cs. kir. főhercegségének az ország nádorának ma reggel köztudomásra juttatott javuló egészségi állapota a nap folytán olly örvendetes előhaladást tőn, hogy az eddig közönségesen esténként beállni szokott 's kevésbé nyugtatólag mutatkozott időszakot reményteljesebb bizossággal várhatjuk el.—Budán oct. 10kén 1846. esti 7 órakor. S t á hly dr. W ü r t l e r m. k. ő fensége háziórvosa.

Maruss György hités ügyvéd az országos levéltárnokká lón kinevezve.

Aggteleki Bujánovics Vincze György több t. vármegye táblabírája és számos család táblai ügyvéde folyó évi october 5kén munkás életének 69dik évében tudószerűhűdéssel által jobblétre költözött 's Pesten hideg tetemei oct. 7kén a váci út melletti temetőben takarították el. Elhunytát özvegye szül. F o l t i n o v i c s aszszony 's Gyula, Kájusz, Titusz és Kornélia gyermekei legérzékenyebben keseregik. Béke hamvaira!

Törvényhozási tájékozás alkalmazási tekintetben. I. Álladalmi idom. A társaságok emberekből állnak, az emberek pedig földre vannak teremve (ők földiek). Innen, a mely elv őket a föld birtokból kizárja, hasonlít ama borzasztó itélethez, mely az embert földön futóvá teszi. Rémitő itélet! mely mintha mondaná az isten képre alkotott földiekéről: „extorres facti sunt!”—Isten a föld kerekességét megalkotá 's adá az embernek, férfinak és nőnek, kiket megálda mondvá nekik: „nőjetekek és szaporodjatok és lepjétekek el a földet.”—Egyik anyagi idom tehát a föld, mely nélkül a földi csak légbé függesztheti föl terveit és archimedesi alapzatra nem talál. Pedig egyik legédesb érdeke az emberi nemzetnek a föld birtok, melyet isten adott neki, hanem a történet ökle sok helyen megfosztotta tőle.

De nálunk az 1844ki országgyűlés kimondván a birtokképesseget, ama roppant idomtalanságnak, mely a földit valóságos földön futóvá tette, dicsőn és valóban legemberszerűbbleg elejét kezdé venni.—Soha sem tehetett a törvényhozó-test örök hálára 's dicsőítésre méltóbbat annál, mint midőn a birtokképessegi törvényt alkotta 's vele egy jobb jövőndő alapját vetette meg. Nem vihatott ki magának tiszteletre méltóbb emléket e törvénynél, sem illőbbet apostoli királyunk címéhez 's magasabbat fölségi állásához e törvényszentesítésnél, mert ez által, az embert az ugynevezett nyomorult adózót mintegy viszszaletérté a földre, melyen ő igazán nem volt otthon 's ha nőt és szaporodott és meghalt is, csak örökké a másén 's elis temették, de szinte csak a másén 's ugyszólván földön futó vala honunkban is az isten képre-alkotott embertömeg nagy többsége! (III. rész: 30, 7.) Ezért méltán kívánhatni, hogy a népek istene illy emberszerető tettért hosszas időkre nyujtsa fels. királyunk élte 's uralkodása napjait, hogy tovább is Vörösmartynk szerint „Lejje népe boldogságán örömet” „S hir szerencse koszorúzza szent fejét”.

Még ugyan sok van hátra; mert a birtokképessegi törvény csak annyit teszen, hogy a földbirtokból a nem emest birhalansági cím alatt (ex incapacitate possessorii) birtokból többé nem szabad kivetni; igen ám! de megvan még a többi gáncs: ex neglecta praemonitione, ad transvestitionem pignoris, ad invalidationem fassionis többféle ürügy alatt; hát ama híres ósiség 's e részben az avitocorum redintegratio kérdése! 'stb. 'stb. „No de semmi! nem ugy lesz az ezután... Majd segítünk szóval, tettel a hazán. —

Csak a nagy gazda oda fen éltesse jó fejlődelmüket 's tartsa apostoli nagy czélaiban amaz emberszerető magyarokkal együtt, kik a jogok küzdelyén a birtokképesseggel zászlóját bajnokai lélekkel lobogtatták 's ernyedetlen buzogsággal ostromolva győzedelmét kivitták! Sokat tetek ők! mert ki a tényeket mázsálni nem pedig számlálni szokta, bizonyosan azt fogja mondani az 1844diki törvényhozásról: non multa sed multa! magyarosan: nem sokból álló, de mégis sok!

Van még azonban egy nagy idomtalanság, t. i. a nőtlenség mirigye, mert az örök idom azt mondja: nőjetekek és szaporodjatok. Mert nem kell soha feledni, miképen minden idomtalanság (abnormis) állapot (többé kevesebbé) nyavalya, melynek elejét kell venni 'stb. 'stb.

Idomhoz tartozik még a nyelv is, mert nélküle nincs egység, sőt a valódi egyetértés nélküle ugyszólván lehetetlen, e nélkül pedig az álladalmak és nemzetek ugy mint a családok sokáig fön nem állhatnak.

Azt mondja Herder „die Sprache ist göttliche Einsetzung“ magyarosan: a beszéző tehetséget isten oltotta belénk. Igaz! Epen ugy alkotá isten a szólás-tehetséget belénk, mint akármely más tehetséget, 's a nyelv a gondolat és képzeletnek legügyesebb tényezője (mert a kézírás, szobrászat és zene a nyelv mindenhatóságára soha sem emelkedik). Mivel tehát a nyelv a nemzet (álladalom) gondolatjának közzétételére 's ekként a társadalmi tagok összetartására, szóval az álladalmi egyetértésre legalkalmasb 's ugyszólván egyedüli eszköz, ennél fogva egy hatalmas idom az álladalmakban; ez okból szente örök dicsőítésre méltó a törvényhozó testtel együtt fejlődelmünk, hogy ugyszólván viszszaadta beszéző tehetségét a hű magyarságnak, midőn fölséges megegyezése hozzájárultával nemzeti nyelvünket országossá tevő 's vele a hű nemzetnek az idegen holt nyelv uralma által lenyűgözött kincsét természetszerű jogaiba viszszaigaltta.

Nektek is szól ez, nemes lelkű bajnokok, kik az illető hatósági gyűléseken 's ti bátor szívű szónok-vezérek, kik az előcsapatokban dicsőködve az országgyűlésen csüggedetlenül vittatok a nyelv megmentéséért. Áldás kísérije hazafi pályátokat 's engedje a kegyes ég azt is, mi még a nyelvre nézve az apostolkint egyházainkban hátra van, hasonló sikerrel kivínotok!

II. T á r s a d a l m i j o g. Addig soha nem lesz jó a világhöz, míg az igazság uralkodni nem fog... vagyis míg a józan ész nem győz, mindaddig meglesz az idomtalanság állapot az emberek közt, a mi jót soha nem szülhet.—Társadalmi jog tehát, magyarosan szólva, nem egyéb mint a józan ész igényei, magyar természethez, szokásokhoz és

erkölcsökhöz alkalmazva. Birálati két kelléke a jognak (Criterium juris): egyik az általánosság, másik a változhatlanság, Aristoteles szerint. Minthogy pedig Magyarország még István idejétől fogva viseli a keresztlyén nevezetet, illő, hogy törvényhozása is, ugy szólván keresztlyén lábra állíttatván, a keresztlyén nevet méltán megérdemelje.

(Vége köv.)

Nyitra megyei közgyűlés (folytatása).

Harmadik volt Kraszna megye körlevele a Részek és az unio ügyében. B. y L.: a kormánynak, úgymond, mint látszik nem igen van kedve az 1836: 21. törvény végbehajtására; mert a magyar or. gyűlésre is meghívta volt a 3 vármegyét 's most Erdélybe is meghívja őket, úgy hogy ezen megyék azt sem tudják, melyik or. hoz tartoznak. Ezért fölírati kíván még egyszer, P. J. gr. nem elég fölírunk, de szükség ezen megyéket is testvéreleg a pártolás fölül tudósítani. M. A. b. (líptói főispán): a törvény, az igaz, mindeddig teljesítve nincs, 's e részben nem is mentheti a kormány hatalmat, sőt megvallja, hogy egy loyális kormánytól várta, miszerint két országgyűlésen legalább okait adta volna elő a dolog iránt: meglehet, a nemzet ezen okokat méltányolja vala, míg most csak gyanut táplál. Azt mindazáltal nem tartja törvénytelen ségnek, hogy most az erdélyi orsz. gyűlésre is meghívták a Részek, mert épen a törvény mondja és kívánja, hogy azon megyék a teljes reincorporatióig in statu quo maradjanak: a meghívás tehát Erdély orsz. gyűlésére is (miután még tetteleg viszszaacatolva nincsenek) csak a statusquonak szoros fentartása. Azonban nem kívánja ezen véleményét discussio tárgyává tenni 's ha a Rk a meghívást csakugyan törvénytelennek hiszik, ám akkor következetesen cselekesznek, ha fölírunk emlékeztetőleg, ő felségéhez. R. J. tiszti, úgymond, előtte szólt báró urnak meggyőződését, de azt magának nem fogadhatja el. Az 1836: 21. tczikben ki van mondva világosan, hogy a Részek Magyarországhoz viszszaacatoltnak. Hogy tetteleg is megtörtént a viszszaacatolás, bizonyos abból, mert hiszen a magyar országgyűlésre is meghívták, 's meg nem jelenvén, elítéltettek, ellenök a végrehajtó bíró ki is ment, a kormányszék a m. országgyűlésre megjelenésüket akadályoztatta, és a magyar kormány ezen akadályozást nem háritotta el. B. J. a Részek ügyében ismételve felírást kíván. P. J. gr. az ismételt fölírástól sem reméll sikert. Irjunk inkább Erdély megyéihez, és szólítsuk fel őket az országos unióra, a Részek ügyét pedig, mint sérelmet hagyjuk országgyűlésünkre. B. I. Jól van, tehát hagyjunk fel a viszszaacatolást sürgető felírással, de irjunk fel ő felségének a végett, hogy még jelen orsz. gyűlés Erdély Rdeinek hagyja meg egy választvány kinevezését, mely a magyar orsz. gyűlési választvánnyal együtt a közegyesülés tervét megkészhessze. Végzés: mind a viszszaacatolást sürgetendjük, mind az unio eszközlése végett ő felségéhez kérelmet intézendünk.

Negyedik közérdekű tárgy a szabócsi levél volt, az adminisztratori elnöklés iránt t. székeken. Elnök főispánunk így szólott: „Jobban szerettem volna, ha e levél nem jött volna. Eddig mindenkor jó viszonyban voltam a ts Rkkel; hadd maradjon e viszony továbbra is fen, ne hagyják azt a t. Rdek felbomlani. Én ezzel törvényes nyilatkozatot teszek, mely szivemből ered; 's melytől em úgy mint Károlyi Lajostul, és úgy is mint főispántól, reményelem, teljesen kielégítő lesz. Én a törvényes jogot és szokást mindig fen fogom tartani; higység el a ts Rk, bajba jóni nem fogunk. Ha ezen ünnepélyes nyilatkozatomban a KK. és RR. megnyugosznak, úgy kérem, a jelen levél fészegítésétől sziveskedjenek elállani.” E nyilatkozat már írva is sok gyöngédséget tartalmaz, de a hangban, melyly az mondva volt, még sokkal több gyöngédség rejlett. És ezen gyöngédség mindnyájunkra hatással volt. Éreztük, hogy egy főispán irányában, ki nem emelkedett a porból uraságra fel, de már születésekor nagy volt, és a ki mint főtisztviselő nem tartozik azok sorába, kikről nem mindig jót regél a kor krónikája, — éreztük, mondom, hogy illy főispán irányában a Rk is némi tisztelet-kölesénnel tartoznak akkor — midőn ez hasznos is, lehetséges is. De éreztük egyszersmind azt, hogy nemcsak emberek, de alkotványos hon fiai is vagyunk, kikre nagy és nehéz kötelességeket rótt a közügy legszentebb érdeke, — mikép evezünk át e két szirt között?

T. K. alispán föllállt, és a hallott nyilatkozat elfogadására 's a felolvasott levél mellőzésére kéreleg szólta fel szinte a Rket. Erre B. I. thiró a legnagyobb feszültség közepett így szólott: „én szíves örömmel elfogadom részemről e' loyális nyilatkozatot. Hálásan ismerek el, mikép főisp. ur ó nmlga, ugy a' mint beigtatásakor ígerte volt, magát mindekkorig a' hatalom által sem engedte semmi törvénytelenségre esábittatni. 'S hogy ezentul is folyvást törvénytelenesen kormányozandja e' megyét, bizton reméllem. Jöjjon azonban mindenesetre a' most hallott nyilatkozat hitelesen jegyzőkönyvbe. És a' Szabolcs vmegyé által közölt végzése megsemmítés nyilvánították a' törvényen ejtett új sérelemnek.“ E' végső kívánság még följobb hangolá a' feszültséget, és felállottak többen az ellenzék részéről egyedül. A' conservatívok továbbat kiabáltak. Az e. alispán ismét föllállt, és ezt mondá: „ezen 2ik kívánság a' nyilatkozat feszegetését vonja bizonyosan maga után, szerfölött kérem a' t. Rket, hagyjanak fel a' feszegetéssel.“ P. J. gr. akart szólni. A' zaj n ö v e k e d e t t. Főispán megilletődve „a' ts Rk irántam a' legnagyobb bizalmatlanságot tanusítják, ha nyilatkozatomat nem eléglék. Én szavamot viszzahúzni nem fogom, a' mit egyszer mondottam, az előttem szent; de ha a' ts Rk meg nem nyugosznak az én nyilatkozatomon, akkor a' dolog egészen más tere vitelik.“ T. K. alisp. „annyira irtódom, ugymond, t. RR! ezen kérdés feszegetésétől, hogy félek, miszerint a' miatt az eddigi jó viszony 's megvényeknek a' legutolsó tisztujítás óta derültebb képe ismét egészen behomályosul. A' szolani kívánók loyális nyilatkozatában.“ A' zaj nagy volt; de a' kik szólásra állottak fel, most mindnyájan leültek önkint. És elnök főisp. így szólott: „ninesenek szavaim, melyekkel e' nagy kitüntetést a' t. Rknek megköszönjem!“ — A' jelenetnek vége volt — a' közérdekű tárgyaknak is vége. És mi egy jó barátal ebédelni mentünk a' szarvashoz. A' hol is bölcselkedtünk, ettünk, és ismét bölcselkedtünk.

„Mi történt hát a' szabolcsi levéllel?“ kérdezé az én jó barátom a' 7 kros fekete leves szörpölése közben. De én nem tudtam hamarjában talpraesett válaszzal szolgálni, mert a' Speiszetel igen elfoglalt. Ezért csak azt sugtam fölébe, a' balba, hogy: „semmi“. És ő viszhangozá szörnyű bámulással: „semmi?“ ah ezen „semmi“ szó igen üres, szeretett barátom.“ „Hah, nem üres az édesem, sőt teli van a' legterhesebb jelentőséggel!“ — mondám én. „Ezen szó azt teszi a' dolgok jelen állásában, hogy ns Nyitra vmegyé és ns Szabolcs vmegyé közt nagyobb a' hézag, mint Nyitra Rdei és egy személy között.“ „Ahá! tehát mégis non quid, sed quis!“ — „De te! én ma egy különös dolgot vettem észre: a' tisztukarnak egyetlen egy tagja sem szólott egész nap csak egy kukkot is — kivevén az első alispánt.“ „Igy hát valamenyiny beszéltek!“ — mondám én. „Ugy, hát már „képviselői“ rendszer uralkodik Nyitrában?“ „Néha“ — mondám én. „De mégis az ellenzék többségben volt minden közügyi tárgyban, 's a' szabolcsi levélben sem lehet, vesztésnek mondanani, a' mi történt.“ „Ez csak azért volt, mivel nem „rendkívüli“ volt a' gyűlés. Érted, szeretett barátom?“ „Is, nem is.“ — Pukus.

Biharmegyei közgyűlés folytatása. Most B. M. k. t. állott fel 's miután előadta, hogy az érintett foglyokat raboknak nem isméri el, továbbá miként nevetett azon eljárás miatt akkor, midőn a' foglyok azért zártak le, hogy azok egyenkint hallgathassanak ki, — mit ugyan mellesleg mondva a' közönség nagy része nem hitt el, — megemlíté: hogy ő t. i. B. M. k. t. volt a' törvényszék elnöke 's mielőtt a' törvényszékre feljött volna, két aszszony egyszerre neki megy 's egy folyamodványt ad kezébe azon kérelemmel, hogy annak felvételét eszközölje. A' mint láttam, folytatja szónok, hogy a' folyamodvány alá 13 fogoly neve van írva, de nem sajátkezűleg, hanem csak kezök keresztvonásával megerősítve, 's mivel tudtam azt is, hogy a' felöltség terhe a' folyamodók van, azt mondottam a' megyeház kapuja alatt levő káplárnak, hogy a' foglyokat a' börtönből hozza fel, ennek következtében a' törvényszék elibe állítván, az előt felszólítottam őket, magokénak ismerik ő a' folyamodványt? 's ekkor a' törvényszék előtt folyamodványukat authenticálták. A' közönség azonban nem volt megelégedve ezen nyilatkozattal 's kik a' dolgról értesítve voltak, megátkodottan álliták, hogy szónok ur nem elég hiven adá elő a' történetet. Most második alügyvéd T. Zs. adta elő, hogy midőn a' folyamodvány benyújtott, ő Váradon nem vala. Megtudván hazajövele után, hogy az ő felügyelése alá tartozó T. fogoly írta a' kérdéses folyamodványt, felment T. hoz, ki egy külön szobában akkor is egy aszszony számára folyamodványt írt; kérdőre fogta a' rabot, mikint értekezhetett a' foglyokkal, mire T. azt adá elő, hogy azokkal börtönön kívül a' folyosó grádicsán találkozott 's így bizták meg ezek a' folyamodvány-készítésre. Ebből látta a' közönség egyfelől azt, milly befolyásnak vannak folyton alávetve a' foglyok, másfelől azt, milly dicséretes fegyelem uralkodik a' megyei börtönnél. 'S mind e-

zekről sem első alügyvéd, sem m. alispán nem tudnak semmit, úgy hogy m. alispán czélszerűnek látta az őszinte m. alügyvédet megfeddeni, hogy a' rendek előtt ollyast jelentett, mit előbb neki, mint illető főtisztviselőnek be nem adott. Ámde m. alügyvéd későbbi nyilatkozatából azt is megérték a' rendek, hogy m. alispán ur feddése helyén kivüli volt, mert m. alügyvéd őszintén szemébe mondá az alispánnak, hogy a' jelentést szükségtelennek látta, mert már akkor, midőn ő T. ra nézve vizsgálódott, az egész dolgot alispán ur tudta. A' fegyelmi rend fentartására felügyelő tisztviselő közül még várnagy J. K. nem nyilatkozott 's a' közönség néhány szónok beszéde után a' várnagy kihallgatását is sürgeté. — Végre várnagy ur előterjeszté: hogy a' foglyok folyamodványa keletkezésére nézve semmit sem tud, sőt azoknak a' törvényszéki terem ajtaja elibe rendeltetésök 's állitatusuk sem az ő hírével történt. A' közönség érzelmeit tolmácsoló szónokok ezután roszzalák egyfelől a' különben hihetlenséggel határos vallomásokat, melyek szerint a' fegyelem-megrontásról épen annak fentartására megbízott tisztviselők semmit sem tudnak; másfelől pedig illő igazságszolgáltatást gyakorlottak azon, ki, hogy az illetőket megmentse, bűnbakul ajánlkozott. A' tanácskozások vége felé egy szónok különösnek találta, hogy a' fegyelem iránti figyelmellenség annyira terjed, hogy sem alispánok, sem tisztü ügyvédek nem tudják azon fontos körülményt, hogy a' bezárt foglyokkal feleségeiken kivül még P. F. k. is értekezhetik. Mert a' folyamodványból az is tűnik ki: hogy a' foglyok P. F. től hallák az általok mondottakat; pedig szónok szerint még eddig nem volt kiegészítő része a' P. F. által bírt czimnek a' rabokkal közlekedés, 's ő m. kegyes volt mégis leereszkedni a' börtönbeli rabokhoz; ekkor B. M. k. t. a' szónok beszédebe vágott, mi nagy ingerültséget szülvén, egyfelől a' szónok torlotta megrovó s z a v a k k a l, másfelől pedig m. al j e g y z ő K. A. állott fel, 's miután megemlíté: hogy L. Gy. beszédeben mind m. k. b. urat, mind P. F. k. urat felhozta, 's B. M. k. t. akkor hasznáta a' fenebbi gyanúsító szavakat, a' távollevő férfiú iránti tisztelből kénytelen felszólítani B. M. urat gyanúsító szavainak értelmezésére, mert szónok a' lovagiasság törvényit nem azon iskolában tanulta mint más, midőn a' kávéházakból először köpenyegét, azután magát lökik ki; nem azon iskolában, hol az élet korcsmai kártyaszatlok körüli grupirokodásokban telik le. A' lovagiasság törvényei pedig a' távollevők méltatlan gyanúsítását nem engedvén meg, ismét felhija említté k. t. urat szavainak értelmezésére. B. M. mentegetni akarván magát igyekezett szavai czélzását fejtegetni 's kiforgatni az összeköttetést, melyben azok a' L. Gy. szavaival állottak. De mind hiában; a' kimondott szó a' közönség viszzavehetetlen sajátjává vált 's az emlékező tehetséget kellett volna kiirtani, hogy a' közönség B. M. magyarázó szavait elfogadhassa. Több nyilatkozat után végzésül kimondatott: mikint a' megye rendei nem bocsátkoznak sem a' folyamodvány belső tartalmának, sem miképen lett keletkezének vizsgálataiba, mert ezt másnak köréhez tartozni isméri, mennyire azonban világosságára jött, hogy a' börtön körüli fegyelemmel ellenkezésben álló tények történetek 's történetnek a' nélkül, hogy a' fegyelem élén álló tisztviselőktől a' felvilágosítást követelő megyei egyetem azt nyerhetné: a' megye rendei nem helyeslik a' történetek 's kötelességökül tűzik ki az illető tisztviselőnek, hogy a' fegyelem jövőre nézve pontosan tartassék meg. T. J. pedig, ki a' törvényszéki engedélyvel viszzaele magat arra méltatlanná tette, rögtön a' kir. táblai ítélet értelmében minden nyert engedély elvesztése mellett közbörtönbe záratni rendeltetett. —

Szüret kezdete: a' váradi hegyen october 3ra; az Érmelléken october 13ra határozatott.

Sept. 24kén. Az előbbi nap történetéről feltett jegyzőkönyv hitelesített 's a' már hitelesített jegyzőkönyvhez következők tételtek: „egyébíránt tudomására jöven a' megye rendei annak, hogy a' kérdéses foglyok törvényszéki elnök B. M. kir. tan. által a' törvényszékre fölrndeltettek és folyamodásukra nézve meghallgattattak, megjegyzik: hogy ezen eljárást egyáltalában magokéva nem tehetik.“ — Így lett vége ezen esemény-tárgyalásnak, mely mind azok előtt, kik Bihar szenvedéseit fegyelemmel kísérték, a' legnagyobb érdekü. (Folyt. köv.)

♂ Esztergamszab. kir. város tisztikárának megújítása m. Andrásy József esztergammegyei főispánhelyettes mint kir. biztos elnökele alatt october 5én tartatván, a' már 7 év óta meggyerült tanács így egészítetett ki: főbíróvá lón Pinke István; polgármesterré: Takács István; kapitány egyszersmind új tanácsnokká: Kakas Ferencz; tanácsnokok: Krakovicz Ferencz, Horváth Imre, Hartmann Ignác, Meszema János, új tanácsnok: Licsauer József; főjegyző: Maurovics Rezső; aljegyző: Kollár Antal; főügyész: Kiss Mihály; alügyész: Meszema Ferencz; számvevő: Malina János; árkvá atyja: Hekkel Imre; ellenőr: Horváth Károly; segéd: Horvát Imre; adószedő: Koka István; ellen-

őr: Kolosváry József; telekbíró: Gerendás József; szószóló: Leipolder József és Viola Imre; új választott polgárok vagyis hatvanosok: Kamenszky István, Kamocsay László, Besze János, Hell Péter, Schönbeck Mihály, Pozzi Antal, Gianone János, Kis-Szölgyéni István, Farkas Károly, Csernó János és Horváth Mihály. Éltesse az Isten és segítse az új tisztikart, miszerint iskolák, kisededovó intézet, kórház, egyház, árvaház, erdő, szőlő, utak, minden minden jó rendbe jöjjon, az ipar és kereskedés előmozdítására rajz- és real-tanoda nyitassék 'sib. Hallani, hogy a' választott polgár urak öszszesen hatvanan tiszteletdíjul nyerni szokott egy-egy öl fájokat 's így öszszesen 60 öl fát tanoda és kisededovó intézetre akarják ajándékozni a' városnak; ennek ára helyben másfél ezer forintra rugván, hozzá tudván a' Heya Imre kir. tanácsnok, úgy Argauer Máté volt alesperes és plebánus 's mások szép alapítványát, bizton remélhetjük, hogy a' nemesleki választott polgárok áldozata nemsokára létesítendi e' városban szerfölött szükséges kisededovó intézetet. — Délben barátságos ebédet együttettek az illetők; este pedig az egyenruhás polgárság fényes fáklás zenével tisztelte meg a' jeles tapintatu királyi biztos urat.

Buda sept. 25. E' napokban tartott választó polgársági gyűlésben mindenek előtt a' f. hó 4kén tartott ilyenemű gyűlésnek magyar nyelven szerkesztett jegyzőkönyve olvastatott, melynek azon pontja, hol az élelmi cikkek árulásában divatozott csalások meggátálása fölötti örködést Szentiványi Vincze helytartósági tanácsos ó mlga távolléte miatt — rendőrségünkre átruházó helytartótanácsi intézvény, tudomásul vétetett, mi is, ismervén rendőrségünk erélyességét (?) más szavakkal tán annyit tesz, mint paroxismus. Egyébként a' rendőrség-említéskor a' választó polgárság ajkai is megnyílának, és jövének panaszok és méltó kifakadások az ő szájaikon; mondván: mióta Szentiványi Vincze ó mlga az élelmezési bizottság elnökségét hivatalos távolléte miatt nem folytatja: az élelmi cikkek árusai mind mérték, mind minőség tekintetében olly kiállhatlan önkényt gyakorolnak, miként gyakorolának ó mlga erélyes föllépte előtt 's pedig a' nélkül, hogy ezen káros viszzaeelésük miatt a' rendőrség által illő fenyték alá vonatnának; jónak látta tehát a' polgársági gyűlés a' nemes tanácsot pótlólag megkeresni az iránt, hagyná meg a' kapitányságnak: miként ez az élelmezési k. biztos által behozatott 's legfelsőbb jóváhagyással megerősített szabályok nyomán minden néven nevezendő 's e' város területében bárhol és bárki által eladásban használt mértékét szigoruan megvizsgálván, a' valódia k a t városi bélyeggel jegyezze; a' faraktárakba eladásra öszszehordott zúzfát hiteles öllel felmérje 's az elővásárlásokat akadályozza 's minthogy azon t. polgárok, kik a' most érdeklétt szabályok megtartására eddigelő fölügyeltek, ilyenemű foglalkozással a' rendőrségnek is segedelmére lenni ajánlkoztak. kapitány ur oda volna utasítandó, hogy az illető urakat hetenként mások által váltassa fel. E' határozatból látszik: miként a' vál. polgárság lelkeből kívánja a' rendet 's őszintén buzog is meghiusítani a' roszz akarát-szülte viszzaeleléseket 's ha mindemellett is siker nem mutatkozandik, az a' zárkörben 's rendőreink bámulatos erélyességében keresendő. A' vitatkozások magyar és német nyelven folytatnak, de a' jegyzőkönyv tisztán magyar nyelven örökíti a' határozatokat, valamint német polgáraink ajkáról is vitatkozás közben a' legbuzgóbb honszeretettel, nemzetiség-iránti elfogulatlan hajlammal örvendve találkozáink.

Ezen pont után, mely az egyébként higgadt polgári kedélyeket is felhangolá, tárgyalatott nemes Pestmegyének azon levele, melyben ő cs. kir. főhercegsége országunk mélyen tisztelt nádora nádori méltóságra lett megválasztása ötvenedik évét örökítő terv közzöltetik e' város tanácsa és vál. polgárságával, egyszersmind felszólítatik e' hatóság: ha vajjon a' f. évi május hó elején Pesten öszszegyült megyei küldöttek által ő fenségének 's fens. családjának tervezett emlékpénzek költségiben részt venni 's hatósága számára hason emlékpénzt megrendelni akar e' A' levél olvastatása alatt néma esend fódé a' termet, hol Buda polgárai hallgatának, hogy azután határozhassanak; minden sor, minden szó, sőt minden betü mintegy háttérbe szorítá a' fendobogó érzelmeket, miszerint azon hódoló tisztelet megadására, mit ő cs. kir. főhóságának körünkben töltött, felszázadon átvonuló atyáskodása 's hazánk boldogítására törekvő ernyedetlen fáradozásai — keblünkbe enyészhetlen betükkel véstének, más hatóság által figyelmeltetünk: azonban bármiként történt legyen is ez — nem kisszerű volt az öröm, mely a' polgári homlokokat zománcozta, annak tudatával, hogy e' ritka tüneményü ünnep örökítésében részt venni Budaváros hatósága 's polgárságának is osztályrészü jutott: azért is nemes Pestmegye által közös költségen veretni tervezett emlékpénzek költségéhez a' vál. polgárság és tanácsa is örömmel járul 's hatósága számára egy a r a n y, egy e z ü s t és egy b r o n z emlékpénzt rendelt meg 's mind ezt a' legnagyobb lelkesé-

déssel, mert már ekkor köztudomású volt, mikép ezen ünnepélyt ő felsége is kegyesen helybenhagyni méltóztatott. A tanácskozások egyéb tárgyait magán-ügyek elintézéséi tevék, mik közt érdekes volt a kebelbeli pálinkaégető czéhnek azon folyamodványára — miszerint Budaváros polgársága csak saját természetvényei kiégetésére szorítottassék — kelt k. k. helytartósági intézvény. Itt a polgáruak kisé felhevültek s a czéhnek önkénykedéséről kezdének elmélkedni, végre farkas-szemét nézve egymással a hoszszu elmélkedés után elhatározták: miszerint a pálinkaégetés közjavadalom levén, a nemes város polgársága ebéli törvényes jogait egyes czéhbellek nyereszkedése és egyedáruskodásának feláldoztatni nem engedik. Szinte látszott a pihenés szükségére, mit e határozat okozott. A gyűlés — e béd feljárnán az idő, midőn aztán a polgárok is enni szoktak, eloszlott.

October 3kán pedig tanácsülés tartott, mellynek egyéb magányosakat érdeklő ügyei közül kiemelendőnek véltük azon helytartósági k. intézvényt, melly legújában minden törvényhatósághoz sebes postán küldetett s így legelőször Budára érkezett meg. A tanács lelkés főjegyzője H. F. következő tartalmu k. intézvényt olvasott, mi az e napi tanácskozás legkitünőbb tárgyát tevé.

Ő cs. s. ap. k. fels. közelebb legkegyelmesebben elhatározni méltóztatott, miszerint nádor ő cs. kir. fensége dicső hivataloskodásának félszázada e folyó évi november 5dik napján ünnepeltessék; és ezen félszázadi ünnepélyben az országnak ide Budára meghívandó minden törvényhatóságai maguk küldötteik által részt vegyenek s egyszersmind pedig ez alkalommal ő cs. kir. fenségének a Magyarhon és az egész birodalomra nézve szerzett tündöklő érdemei a pesti múpárta noda s illetőleg az intézet számára felállítandó épületnek nádor ő fensége magas nevével díszítése által örökíttessenek. Melly k. k. határozatról e városi tanács oly felszólítással értesítettük, miszerint annak kész hódolati teljesítésül az ezen ünnepélyben maga részéről ide utasítandó küldöttei általi részvétel iránt kellőleg intézkedjék. Az ünnepély részletes rendje küldötteivel itt Budán fog közöltetni. Kelt Budán sept. 29kén 1846.

A nemes tanács a főkörmányszék ezen felszólításból örömmel megértvén, miként ő cs. k. felsége legkegyelmeseb királyunk a nádori ünnepélyt a múpár-tanoda felállítására és nádor ő fenségének nevére leendő czímzése által dicsőíteni, és ez alkalommal közvetve a kellő becsülésben nem részesült polgári keresetek nemesítését és becsültetését eszközölni szándékozik; hogy az ünnepély megünnepelésére szükséges előkészületek tüstint eligazítottassanak, előzetesen határoztatik: 1) hogy az elvart tetemes számú küldöttségi gyűlem beszállásozhatása tekintetéből kapitány ur az illetőket házról házra s lakásról lakásra kivétel nélkül felszólítsa; miképen a magyar vendégszeret tekintetéből is nyilatkozni sziveskednének: azon egy két napra hány egyedet készek lakásukba elfogadni? 2) A lovak akollatása miként, és melly számban legyen eszközölhető? e végre kapitány ur felügyelése és utasítása szerint a várbán az alkaptány, a kerületekben az érdekeltekből albíroságok fogván haladék nélkül eljárni. 3) Minthogy a benső tiszteltnék küljeleken is szabad sőt kell nyilvánulnia, a nm. kincstári tanács, a hadi kormány és kijelölendő számosabb magány-birtokos jegyzőileg felszólítandók: hogy épületeik a meghatározott napon leendő ünnepnek megfelelő díszítéséről gondoskodni sziveskedjenek. Többnyire e k. k. intézvény a nagyérdemű választó polgársághoz további tárgyalás végett utaltatik.

Oct. 5kén tartott vál. polgársági gyűlésben polgármester ur először is azon k. kincstári rendeletet véteté tárgyalás alá, melly a tanácstól utaltattott a polgársághoz s mellyben a nemes tanács felelőssé tételik — Schmidtnek adván át az igazgatóságot, a bérlők és a színészek béreinek kiszolgáltatása iránt. Ezen tárgy huzamos vitát támasztott, a polgárság azt nem idevalónak értelmezvén, vissza kíváná küldetni a tanácshoz. Vitaközben megrovólag kelt ki némelyek azon elismert tanácsi hanyagság, és közönyösség ellen, mellyt a Huberféle csódtömeg irányában a városi közönség részéről tanúsított, hol is ez mintegy 1200 frtot elvesztett; végre a főnebbi vélemény határozatképen is kimondatván polgár urak kalapjaikat vevék hazafelé sétálandók, minthogy már határozta, mit? azt: hogy a színházi ügyben, melly egyenesen a városi közönségé, a vál. polgárság nem határozhat s hogy csak oeconomicumok tárgyalására jönek össze stb. ha ez így állana: vajjon Budaváros vagy polgársága követeket fogna e választhatni s azoknak utasítást adni, minthogy ezek mind nem gazdaságiak? —

Tárgyaltattott a hivatalnokok folyamodványa is, kik a már is beállott szükség enyhítéseül három havi fizetéseiket egyszerre kívánák segedelmű kiadatni; ezt a t. polgárság megszavazá olyképen, hogy a három havi fizet-

tés egyszerre s minden hó elején a rendes díj is azért kiadassék; meg nem állhatjuk, hogy a t. vál. polgárságnak ezen szép határozatáért nyilvános köszönet ne mondjunk. A hivatalnokok ujan tervezett auctája már ezelőtt 3 hóval szinte megszavaztatott, de főjegyző a feltérjesztéssel még nem készült el. —

A nádori ünnepély tárgyában érkezett, s a tanács által további tárgyalás végett a vál. polgársághoz utasított helytartósági intézvény polgármesteri javaslatra ezuttal tárgyalás alá nem vétetett. —

Rövid elegy közlések. Bácságban Oravicza és Rezsicza környékén nagy telepeken található a kőszén, mellynek fogyasztása ugyan eddig is meglehető volt, kivált mióta a Dunagőzhajózás létrehozott, mindazáltal annyira szándékuk azt az illetőknek mívelni, hogy évenként legalább 5 millió mázsát adjon át az iparforgalomnak; ugyanazért a szállítás könnyítésére Oravicza környékén két tunnell fog ásatni, mellyek egyike Baziással vasut által fog összeköttetésbe jöni, e vasut-terven már hat mérnök dolgozik, ha egy czélszerű terv szerint, jó; de másként tartóhatni, hogy sok szakács el ne sózza az étket. Nemkülönbén a rezsiczai vasgyárnak, mellynek termasztése eddig is tetemes volt öntött- és vont vasban, — oly egyszerű kiterjedést nyere, hogy jövendőben a vasutakra kívántató sinek mellett mindennemű gőzerőműveket is készíthessen. Ezen vállalatban sok szükölködőnek jut munka, szegény tót atyafiak közül már is vagy ötszáz dolgozik ott. Egyébiránt méltó neheztes emeltetik a P. Hirlemban, miszerint ezen munkások oda szállítottásában Magyarország szükölködő lakosságára nézve csekély figyelem fordítatik s legalább is tízféle nemzet zagyvalék gyűjtetett oda már össze.

Győr megyének sept. hó 7kén s kövök. napokon tartott közgyűlésében mindenek előtt Szabolcs megye ismértetes levele bukott meg 11 szóval 5 ellenében. A nm. helytartó tanácsnak Győr egyik külvárosában gyapjuvásárt meg nem engedő intézvénye ellen ő felségéhez felírás határozatott; majd az ellenzéknek azon indítványa bukott meg, mellyben kívánta, hogy ezentul a törvényszéki táblabírák választás alá jöjenek. A nm. helytartó tanács egy intézvényben minden olyan sorsjátékot megtilt, mellyek kir. szabadítékkal nem bírnak; és ellen ovás igtattatott a jegyzőkönyvbe, minthogy gyakran jótékony célokra is rendeztetnek ilyen sorsjátékok. Mivel végre közelget nádor ő fenségének félszázados ünnepe, ennek a megye részéről leendő fényes megünnepelésre negyven tagból álló küldöttség határozatott Budára indittatni. A jövő közgyűlés hatánapja november hó 16ára tűzött ki.

Belvároson a varasdi örezredben sept. 27kén a zágrábi német lap szerint kettős ünnep tartott; az ezred zászlójának fölszenteltetése t. i., és a két varasdi ezred 1746ban történt felállításának évszázados napja; melly ünnepeken jelen voltak a tartományi katonai kormányzó, Körösmegye adminisztratora, s egyéb idegen jelességek. A zászlószentelés szokásos szertartással s beszéddel ment véghez, hiányzott azonban a lelkesedésnek azon mindent magával ragadó tüze, mi például a legközelebb mult győri hasonló ünnepeknél felejtethetlőn; az évszázados ünnep pedig csak névben élt, de a szívekben alig volt jelen.

A horv. szlav. dalm. Novine egyik cikkében alaposan czáfolja meg némely ügyemberek azon állítását, mintha vi szonyink közt a népet nem lehetne nevelni, minthogy a paraszt még sz. b. fenyegetésre sem küldi gyermekeit iskolába, hanem inkább házi dolgaiban használja a még serdületlent is, hogy ezen általánosság vált állítás csak hibás rögeszme, egy pregradí eseménytel törekszik bizonyítani. Az érintett helységben t. i. nem volt iskola s így a jobbágyok nem is vádoltathatának gyermekeiknek nem iskolázatása miatt; azonban a helybeli emberszerető lelkészsegéd Mlinarics e hiányt lelkészével egyetértőleg minden tőkepenz nélkül (mert a 30 vft. kápláni évi fizetés mellett nem igen lehet tőkepenzre szert tenni) helyreülté, 1845. nov. 4kén iskolát nyitott s gyengéd atyai bánásmóddal oda vitte a dolgot, hogy azt 133 gyermek szorgalmasan látogató, kik is 10 hónap alatt, mint ez a f. évi aug. 31én tartott próbatétből kitetszik, előhaladásuknak olvasás, írás, számvetés s hazai történet-tanulásban legörvendeteseb jeleit adák; e próbatétben jelen volt a járásbeli szolgabíró, lelkész és többen a tisztessék közül; a nemesi rend még eddig nem alázta meg magát s mindnyájan teljes megelégedülést nyilványíták. A t. lelkész tanítványait mindig szeretettel előzé meg; iskolai zászlot csináltata nekik, nemzeti (természetesen illy) dalokra tanítá őket, együtténeklél velők a tavasz dalait, erkölcsi mondatokat tartalmazó könyvecskéket osztogatott köztök s nemjatszát bot és vesszővel fegyerverték a hajdu szerepét s csak illy bánásmódnak lehetne nevezetük eredménye. Ha helységink lelkészei hasonlólag cselekednének, vagy ha csak minden tizedik utánzaná is Mlinaricsot s járásbeli szolgabíránk az iskolákrai felügyelést szép kötelességeik első pontjává tennék, nem örvendhetné e az

ország hasonló eredménynek s nem szünnének e meg a panaszkok, mellyek a honát s népét szerető emberkeblét néha csüggedésig ostorozzák. Lelkés urak! így vessünk, hogy örömet arathassunk!

Az Életképekben avatott tollal iratik le a sept. 20. és 22kén tartott köpcsenyi löverseny, mellyben, mint mindennütt a gazdag uraságok tettenek ki magukért, míg a nép, holott pedig a nép lovainak nemesítése a főczél, csak gyéren jutalmaztatott. A lónemesítést adozóink körében ez úton alapítani meg oly feladat, melly célhoz alig vezet; sikeresebb lenne szerintünk is a levelező véleményének életbe léptetése, miszerint igyekeznünk kellene, hogy minden faluban jó ménlovak tartassanak, s hágatásért ne követeltesse aranyok, midőn a szegény embernek krajczárai is kiolvassák, és hogy falunként a szépség, nagyság s főleg tartósságra nézve kitünő lovak tulajdonosai illően megjutalmaztassanak. Ez sokkal ajánlatosabb mód arra, hogy adozóinknál is a csökönyös gebék helyett szálás és tartós lovakat láthatunk minélelőbb, s nem is jár annyi nehézség, bizonytalanság s költségekkel. †

Erdélyi országgyűlési ügyek. Az oct. 1jei tizenharmadik orsz. ülés tárgyát a felirási javaslat az udv. kancellár tárgyában és az itélőmester-választás tevé. A j. könyvhiteltesítés után az érintett felirási javaslat olvastott. Erre egyb. főispán a kir. hivatalos kar által megállapított hason tartalmu javaslatot nyújt be ő mlgának felolvasatás végett azon előleges észrevétellel, miszerint bár szóló a természetes renddel egyezőbbnek tartja is, hogy az orsz. gyűlés évenkénti meg nem tartásából eredett sérelem a felirat végén említve, mindazáltal az előbbi javaslatnál kevésbbé eltávozás tekintetéből az általa benyújtottnak is elején van az érintett sérelem felhozva s csak az irántai kérés tételét a javaslat végére. (Olvadni kezdik).

Egy kir. hivat. olvasta mindkét javaslatot s lényeges különbséget nem lát köztük, de szóló előtt a módor felöltő, miszerint itt orsz. ülésben oly tárgyakat hozzanak szönyegre, mellyek előleges tanácskozásban megvitatva nem voltak. Az előbbi főispán: szerinte helyén volna az előtte szólott kir. hiv. észrevétele, ha legelőbb is az itélőmesteri szerkezetet olvasták volna fel, de miután a felolvasott javaslat az orsz. gyűlésnek csak egy része. t. i. a követi kar által volt szerkesztve, szóló nem látja által, miért nem lehetne az orsz. gyűlés másik alkotó részének a kir. hivatalosnak is hasonló joggal fellépni. Elnök: nem tagadhatni, hogy ide törvény értelmében sem regalisták, sem követek uj felirási javaslatot nem adhatnak be, hanem csak a nemzeti gyűlésen keresztül ment javaslatok tárgyalhatók. De ezen törv. szokástól az ország rendei már nem egy orsz. gyűlésen távoztak el. Nem gondolja szóló elnök, hogy ezen formalitás akadályt szüljön. Ha egyik felirat olvastott, olvassák fel a másikat is s aztán vegyék fel a rr. mindeniket pontonként.

Az iménti kir. hivat. Olvassák fel az itélőmesteri szerkezetet s arratétessenek meg mindkét oldalról az észrevételek. A kir. hivatalosak azután készítették javaslatukat, miután a követeket már ismerték. (Kolosm. követe: utasítsák az egész tárgyat nemz. gyűlésre). A loyaltás is megkívánja, hogy a kk. és rr. egymást uj javaslatokkal itt ne lepjék meg. Szóló jelen esetben nem helyez nagy fontosságot, de lehetnek érdekes tárgyak, midőn az illyszerű rögtönzés veszélyes foglanni. Ismétli: miszerint, mind törvényesnek, mind helyesnek azt tartja, hogy a javaslatok fölötti viták alapja sem egyik sem másik kar által készített, hanem az itélőmesteri szerkezet legyen. — Belsőszolnok követe úgy vélekedik, hogy, ha már az egyik javaslat felolvasatott, ez történnék a másikkal is, csak hogy miként amaz úgy ez is név nélkül maradjon; különben jövőre mindig az itélőmesteri szerkezetet tartja szükségesnek vitatás alapjává tenni. (Felolvassák).

Elnök: Ugy látszik, hogy ezen szerkezet, tartalmára nézve ugyanaz az előbbivel, csak némi stylaris különbség van közöttük. Hogy a kk. és rr. könnyebben szólhassanak hozzá, jó lesz mindkettőt pontonként felolvasni. (Felolvassák mindkettőt az első pontot, hol az orsz. gyűlés meg nem tartásából eredt sérelem van említve.) Elnök: Értelme mindkettőnek ugyanaz, ha szabad kimondani, a kir. hiv. szerkezete esinosabb van a másikkal irva. Szamosujvári követe: Ezen kitétel „occasionem aperire“ nyelvtani tekintetben nem helyes; jó lenne az „aperire“ helyett „praeberé“ („suppeditare“ tétel.) Felsőfejérm. köv. v.: A partium nincs említve (belé igtatták.) — A 2d. s 3dik pont kitejezései is majd ugyanazok levén, maradtak, kivéven: hogy ő felsége megerősítési joga „denominatio“ helyett „confirmatio“val fejeztetett ki.

Egy kir. hivat. A felirat szövege javítására észrevételt tenni nem kívántam, mivel nem is igen értek hozzá, egyébiránt is, ha egy idegen hallotta volna a deák szöveg javittatása iránt több oldalról tett észrevételeket s azon hangos helyeslést, melly némely kifejezéseket köve-

déssel, mert már ekkor köztudomásu volt, mikép ezen ünnepélyt ő felsége is kegyesen helybenhagyni méltóztatott. A tanácskozások egyéb tárgyait magán-ügyek elintézési tevék, mik közt érdekes volt a kebelbeli pálinkaégető czéhnek azon folyamodványára — miszerint Budaváros polgársága csak saját természetvényei kiégetésére szorítottassék — kelt k. k. helytartósági intézvény. Itt a polgáruak kisé felhevültek s a czéhnek önkénykedésiről kezdének elmélkedni, végre farkas-szemet nézve egymással a hoszszu elmélkedés után elhatározták: miszerint a pálinkaégetés közjavadalom levén, a nemes város polgársága ebéli törvényes jogait egyes czéhbeliek nyereszkedése és egyedáruskodásának feláldoztatni nem engedik. Szinte látszott a pihenés szükségé, mit e határozat okozott. A gyűlés — ebből felé járván az idő, midőn aztán a polgárok is enni szoktak, eloszlott.

October 3kán pedig tanácsülés tartatott, melynek egyéb magányosakat érdeklő ügyei közül kiemelendők véltük azon helytartósági k. intézvényt, mely legujabban minden törvényhatóságához sebes postán küldetett s így legelőször Budára érkezett meg. A tanács lelkes főjegyzője H. F. következő tartalmu k. intézvényt olvasott, mi az e napi tanácskozás legkiválóbb tárgyát tevő.

Ő cs. s. ap. k. fels. közelebb legkegyelmesebben elhatározni méltóztatott, miszerint nádor ő cs. kir. felsége dicső hivataloskodásának felszázada e folyó évi november 5dik napján ünnepeltessék; és ezen félszázadi ünnepélyben az országnak ide Budára meghívandó minden törvényhatóságai maguk küldötteik által részt vegyenek s egyszersmind pedig ez alkalommal ő cs. kir. felségének a Magyarhon és az egész birodalomra névszerzett lüdüklő érdemei a pesti múpar-tanoda s a noda s illetőleg az intézet számára felállítandó épületnek nádor ő felsége magas nevével díszesítése által örökíttessenek. Mely k. k. határozatról e városi tanács olly felszólítással értesítettik, miszerint annak kész hódelati teljesítéséül az ezen ünnepélyben maga részéről ide utasítandó küldöttei általi részvétel iránt kellőleg intézkedjék. Az ünnepély részletes rendje küldötteivel itt Budán fog közöltetni. Kelt Budán sept. 29kén 1846.

A nemes tanács a főkormányzék ezen felszólításából örömmel megértvén, miként ő cs. k. felsége legkegyelmeseb királyunk a nádori ünnepélyt a múpar-tanoda felállítására és nádor ő felségének nevével leendő czimezése által dicsőíteni, és ez alkalommal közvetve a kellő becsülésben nem részesült polgári keresetek nemesítését és becsültetését eszközölni szándékozik; hogy az ünnepély megünnepelésére szükséges előkészületek tüstint eligazittassanak, előzetesen határozatlik: 1) hogy az elvart tetemes számú küldöttségi gyűlem beszállásozhatása tekintetéből kapitány ur az illetőket házról házra s lakásról lakásra kivétel nélkül felszólítsa; miképen a magyar vendégszeret tekintetéből is nyilatkozni sziveskednének: azon egy két napra hány egyedet készek lakásukba elfogadni? 2) A lovak akoltatása miként, és melly számban legyen eszközölhető? e végre kapitány ur felügyelése és utasítása szerint a várban az alkaptány, a kerületekben az érdekeltektől albiróságok fogván haladék nélkül eljárni. 3) Minthogy a benső tiszteletnek küljelekben is szabad sőt kell nyilvánítnia, a nm. kincstári tanács, a hadi kormány és kijelölendő számosabb magány-birtokos jegyzőleg felszólítandók: hogy épületeik a meghatározott napon leendő ünnepnek megfelelő díszítéséről gondoskodni sziveskedjenek. Többnyire e k. k. intézvény a nagyérdemű választó polgársághoz további tárgyalás végett utaltatik.

Oct. 5kén tartott vál. polgársági gyűlésben polgármester ur először is azon k. kincstári rendeletet véteté tárgyalás alá, mely a tanácstól utaltatott a polgársághoz s mellyben a nemes tanács felelőssé tétetik — Schmidtnek adván át az igazgatóságot, a bérlők és a színészek béreinek kiszolgáltatása iránt. Ezen tárgy huzamos vitát támasztott, a polgárság azt nem idevalónak értelmezvén, vissza kíváná küldetni a tanácshoz. Vitaközben megrovólag kelték ki némellyek azon elismert tanácsai hanyagság, és közönyösség ellen, melyet a Huberfele csódtömög irányában a városi közönség részéről tanusított, holis ez mintegy 1200 frtot elvesztett; végre a főnebbi vélemény határozatképen is kimondatván polgáruak kalapjaikat vevék hazafelé sétálandók, minthogy már határozta, mit? azt: hogy a színházi ügyben, melly egyenesen a városi közönségé, a vál. polgárság nem határozhat s hogy csak oeconomicumok tárgyalására jönek össze stb. ha ez így állana: vajjon Budaváros vagy polgársága követeket fogna e választhatni s azoknak utasítást adni, minthogy ezek mind nem gazdaságiak? —

Tárgyaltatott a hivatalnokok folyamodványa is, kik a már is beállott szükség enyhítéséül három havi fizetéseiket egyszerre kívánák segedelmül kiadatni; ezt a t. polgárság megszavazá olyképen, hogy a három havi fi-

tés egyszerre s minden hó elején a rendes díj is azért kiadassék; meg nem állhatjuk, hogy a t. vál. polgárságnak ezen szép határozatáért nyilvános köszönet ne mondjunk. A hivatalnokok ujan tervezett auctája már ezelőtt 3 hóval szinte megszavaztatott, de főjegyző a följegyzéssel még nem készült el. —

A nádori ünnepély tárgyában érkezett, s a tanács által további tárgyalás végett a vál. polgársághoz utasított helytartósági intézvény polgármesteri javaslatra ezuttal tárgyalás alá nem vétetett. —

Rövid elegy közlések. Bácságban Oravicza és Rezsicza környékén nagy telepekben található a kőszén, mellynek fogyasztása ugyan eddig is meglehetősen volt, kivált mióta a Dunagőzhajózás létrehozott, mindazáltal annyira szándékuk azt az illetőknek mívelni, hogy évenként legalább 5 millió mázsát adjon át az iparforgalomnak; ugyanazért a szállítás könnyítésére Oravicza környékén két tunnelt fog ásatni, mellyek egyike Baziással vasut által fog összeköttetésbe jöni, e vasut-terven már hat mérnök dolgozik, ha egy czélszerű terv szerint, jó; de másként tartani, hogy sok szakács el ne sózza az étket. Nemkülönbén a rezsiczai vasgyárnak, mellynek természetése eddig is tetemes volt öntött- és vont vasban, — olly nagyszerű kiterjedést nyerend, hogy jövendőben a vasutakra kívántató sinek mellett mindennemű gőzerőműveket is készíthessen. Ezen vállalatban sok szükölködnek jut munka, szegény tót atyafiak közül már is vagy ötszáz dolgozik ott. Egyébiránt méltó neheztelés emeltetik a P. Hirlemben, miszerint ezen munkások oda szállíttatásában Magyarország szükölködő lakosságára nézve csekély figyelem fordítatik s legalább is tizféle nemzet zagyalék gyűjtetett oda már őszre.

Győr megyének sept. hó 7kén s követk. napokon tartott közgyűlésében mindenek előtt Szabolcs megye ismérétes levele bukott meg 11 szóval 5 ellenében. A nm. helytartó tanácsnak Győr egyik külvárosában gyapjuvásárt meg nem engedő intézvénye ellen ő felségéhez felírás határozatott; majd az ellenzéknek azon indítványa bukott meg, mellyben kívánta, hogy ezentul a törvényszéki táblabírák választás alá jöjenek. A nm. helytartó tanács egy intézvényben minden ollyan sorsjátékot megtilt, mellyek kir. szabadítékkal nem bírnak; ez ellen ovás ígattatott a jegyzőkönyvbe, minthogy gyakran jótékony czélokra is rendeztetnek ilyen sorsjátékok. Mivel végre közelget nádor ő felségének félszázados ünnepe, ennek a megye részéről leendő fényes megünnepelésére negyven tagból álló küldöttség határozatott Budára indítatni. A jövő közgyűlés határnapja november hó 16ára tüzetett ki.

Belováron a varasdi őrezredben sept. 27kén a zágrábi német lap szerint kettős ünnep tartatott; az ezred zászlójának fölszenteltése t. i., és a két varasdi ezred 1746ban történt felállításának évszázados napja; melly ünnepeken jelen voltak a tartományi katonai kormányzó, Körösmegye adminisztratora, s egyéb idegen jelességek. A zászlószentelés szokásos szertartással s beszéddel ment véghez, híjánzott azonban a lelkesedésnek azon mindent magával ragadó tüze, mi például a legközelebb mult győri hasonló ünnepnél felejtethetlenlön; az évszázados ünnep pedig csak névben élt, de a szívekben alig volt jelen.

A horv. szlav. dalm. Novine egyik cikkében alaposan czáfolja meg némelly ügyemberek azon állítását, mintha viszonyink közt a népet nem lehetne nevelni, minthogy a paraszt még sz. b. fenyegetésre sem küldi gyermekeit iskolába, hanem inkább házi dolgaiban használja a még serdülellent is, hogy ezen általánossá vált állítás csak hibás rögeszme, egy pregradí eseményvel törekszik bebizonyítani. Az érintett helységben t. i. nem volt iskola s így a jobbágyok nem is vádoltathatának gyermekeiknek nem iskolázatása miatt; azonban a helybeli emberszerető lelkeség Mlinarics e híjánlt lelkészével egyetértőleg minden tóképenz nélkül (mert a 30 vft. kápláni évi fizetés mellett nem igen lehet tóképre szert tenni) helyreüté, 1845. nov. 4kén iskolát nyitott s gyengéd atyai bánásmóddal oda vitte a dolgot, hogy azt 133 gyermek szorgalmasan látogató, kik is 10 hónap alatt, mint ez a f. évi aug. 31én tartott próbatérből kitetszik, előhaladásuknak olvasás, írás, számvetés s hazai történet-tanulásban legörvendetesb jeleit adák; e próbatéren jelenvolt a járásbeli szolgabíró, lelkész és többen a tisztosbek közül; a nemesi rend még eddig nem alázza meg magát s mindnyájan teljes megerősüléseket nyilványíták. A t. lelkész tanítványit mindig szeretettel előzé meg; iskolai zászlót csináltatta nekik, nemzeti (természetesen illyr) dalokra tanítá őket, együtténeklél velök a tavasz dalait, erkölcsi mondatokat tartalmazó könyvecskéket osztogatott köztök s nemjátszá bot és veszszóvel fegyverzetten a hajdu szerepét s csak illy bánásmódnak lehetne nevezük eredménye. Ha helységink lelkészei hasonlóan eszelekednének, vagy ha csak minden tizedik utánzaná is Mlinaricsot s járásbeli szolgabíránk az iskolákrai felügyelést szép kötelességeik első pontjává tennék, nem örvendhetne é az

ország hasonló eredmények s nem szünnének é meg a panaszkok, mellyek a honát s népét szerető emberkelet néha csüggedésig ostorozzák. Lelkész urak! így vessünk, hogy örömet arathassunk!

Az Életképekben avatott tollal iratik le a sept. 20. és 22kén tartott köpcsényi löverseny, mellyben, mint mindenütt a gazdag uraságok tettek ki magukért, míg a nép, holott pedig a nép lovainak nemesítése a főczél, csak gyéren jutalmaztatott. A lónemesítést adózóink körében ez úton alapítani meg olly feladat, melly czélhoz alig vezet; süke-resebb lenne szerintünk is a levelező vélefményének életbe léptetése, miszerint igyekeznünk kellene, hogy minden faluban jó ménlovak tartassanak, s hágatásért ne követeltesse aranyok, midőn a szegény embernek krajczárai is kiolvassák, és hogy falunként a szépség, nagyság s főleg tartósságra nézve kitünő lovak tulajdonosai illően megjutalmaztassanak. Ez sokkal ajánlatosabb mód arra, hogy adózóinknál is a csökönnyös gebék helyett szálás és tartós lovakat láthatunk minél előbb, s nem is jár annyi nehézség, bizonytalanság s költekezéssel. †

Erdélyi országgyűlési ügyek. Az oct. 1jei tizenharmadik orsz. ülés tárgyát a felirási javaslat az udv. kancellár tárgyában és az itélőmester-választás tevé. A j. könyvhitelítés után az érintett felirási javaslat olvastatott. Erre egy b. főispán a kir. hivatalos kar által megállapított hason tartalmu javaslatot nyujt be ő mlgának felolvasatás végett azon előleges észrevétellel, miszerint bár szülő a természetes renddel egyezőbbnek tartja is, hogy az orsz. gyűlés évenkénti meg nem tartásából eredett sérelem a felirat végén legyen említve, mindazáltal az előbbi javaslattól kevésbbé eltávozás tekintetéből az általa benyujtottnak is elején van az érintett sérelem felhozva s csak az irántai kérés tétetett a javaslat végére. (Olvasni kezdik).

Egy kir. hivat. olvasta mindkét javaslatot s lényeges különbséget nem lát köztük, de szülő előtt a modor felőlő, miszerint itt orsz. ülésben olly tárgyakat hozzanak szónyegre, mellyek előleges tanácskozásban megvitatva nem voltak. Az előbbi főispán: szerinte helyén volna az előtte szözlött kir. hiv. észrevétele, ha legelőbb is az itélőmesteri szerkezetet olvasták volna fel, de miután a felolvasott javaslat az orsz. gyűlésnek csak egy része. t. i. a követi kar által volt szerkesztve, szülő nem látja által, miért nem lehetne az orsz. gyűlés másik alkotó részének a kir. hivatalosoknak is hasonló joggal fellépni. Elnök: nem tagadhatni, hogy ide törvény értelmében sem regalisták, sem követek új felirási javaslatot nem adhatnak be, hanem csak a nemzeti gyűlésen keresztül ment javaslatok tárgyalhatók. De ezen törv. szokástól az ország rendei már nem egy orsz. gyűlésen távoztak el. Nem gondolja szülő elnök, hogy ezen formalitás akadályt szüljön. Ha egyik felirat olvastatott, olvassák fel a másikat is s aztán vegyék fel a rr. mindeniket pontonként.

Az iménti kir. hivat. Olvassák fel az itélőmesteri szerkezetet s arratétessenek meg mindkét oldalról az észrevételek. A kir. hivatalosak azután készítették javaslatukat, miután a követekét már ismerték. (Kolosm. követe: utasítsák az egész tárgyat nemz. gyűlésre). A loyális is megkivánja, hogy a kk. és rr. egymást új javaslatokkal itt ne lépjék meg. Szülő jelen esetben nem helyez nagy fontosságot, de lehetnek érdekesb tárgyak, midőn az illyszerű rögtönzés veszélyes foglalnenni. Ismétli: miszerint, mind törvényesnek, mind helyesnek azt tartja, hogy a javaslatok fölötti viták alapja sem egyik sem másik kar által készített, hanem az itélőmesteri szerkezet legyen. — Belsőszólok követe úgy vélekszik, hogy, ha már az egyik javaslat felolvasatott, ez történeljé a másikkal is, csak hogy miként amaz úgy ez is név nélkül maradjon; különben jövöre mindig az itélőmesteri szerkezetet tartja szükségesnek vitatás alapjává tenni. (Felolvassák).

Elnök: Ugy látszik, hogy ezen szerkezet, tartalmára nézve ugyanaz az előbbivel, csak némi stylaris különbség van közöttük. Hogy a kk. és rr. könnyebben szólhassanak hozzá, jó lesz mindkettőt pontonként felolvasni. (Felolvassák mindkettőt az első pontot, hol az orsz. gyűlés meg nem tartatásából eredt sérelem van említve.) Elnök: Értelme mindkettőnek ugyanaz, ha szabad kimondani, a kir. hiv. szerkezete csinosabban van a másikkal írva. Számosságú követe: Ezen kitélt „occasionem aperire“ nyelvtani tekintetben nem helyesli; jó lenne az „aperire“ helyett „praebere“ („suppeditare“ tétetett.) Felsőfejerm. köv.: A partium nines említve (belé ígatták). — A 2d. s 3dik pont kitejezése is majd ugyanazok levén, maradtak, kivéven: hogy ő felsége megerősítési joga „denominatio“ helyett „confirmatio“val fejeztetett ki.

Egy kir. hivat. A felirat szövege javítására észrevételt tenni nem kívántam, mivel nem is igen értek hozzá, egyébiránt is, ha egy idegen hallotta volna a deák szöveg javitására iránt több oldalról tett észrevételeket s azon hangos helyeslést, melly némelly kifejezéseket köve-

lett, azon gondolatra jöhet vala, hogy Cicero lelke az egész világról e' négy fal közé szorult. Miután az országnak több orsz.gyülésen keresztül folytatott huzamos igyekezete: a' hazai nyelvet illó polczra emelni — sikertelen volt, legsikeresebb volna talán azon német pazarnak tanácsát követni, ki midőn némellyektől intetek, hahogy oly mérték fölött vesztetget, végre annyja sem lesz, mivel eltemessék, azt felelte: meg vagyok győződve, hogy mikor megszagosodom, el fognak temetni. Így nekünk is talán legsikeresebb volna ténnyen bizonyítani, hogy a' latin nyelv írása nálunk megholt, sőt már meg is szagosodott, miszerint nincs egyéb hátra eltemettetésénél. Senki nálamnál a' deák nyelvet 's e' nemzet literaturáját inkább nem becsüli; örvendek hogy értem azt, 's most is jól érzem magam, mikor derék classicusait olvashatom; de megvallom: miszerint azt, hogy utolsó alkotmányos nemzet vagyunk, soha inkább nem érzem, mint midőn e' deákizálást hallom. Sokfélék azon bilincsek, mellyek alatt honunk nyög, de bizonyosan egy sincs súlyosabb az idegen nyelvnél, melly annyival terhesb, mennyivel szellemibb. Ezt kívánván az előbb történetekre megjegyezni, e' felirat utolsó pontjára nem szöveget — hanem lényegét tárgyzó észrevételelem van. Szerinte ő felségét kérjük: hogy a' kegy. kinevezéseket magában foglaló k. leiratban nem a' candidatio, hanem az electio névvel méltóztassék élni. Ugy hiszi szónok, hogy a' rket nem csupán a' név, hanem maga a' valóság: a' jog érdekli. A' főnebbi kifejezést tehát úgy kívánná változtatni, miszerint ő felsége a' rr. választási jogát elismervén, ennek jelöl nem a' ,candidatio', hanem ,electio' névvel méltóztassék élni.

(Ezen észrevételnek recti u sex p r i m e n t e kifejezés által lón elégtéve.) K o l o s m. k ö v e t e a' javaslat ezen kitételeiből: t e r m i n o c a n d i d a t i o n i s j u r i b u s S S. e t O O. n e f o r s d e r o g a n t e a , n e f o r s' szót kihagyandónak véli. 'S ezen ki vagy nem hagyás iránt huzamos vita látszott keletkezni, míg végre kimaradásába a' benyújtó is beléegyezett. Az így végig olvasott 's kijavított szerkezet elfogadtatott. Ezután felolvasták a' kir. biztos ő mlgáhozi kísérő levelet; elnök ur pedig bizottságot nevezett az ország rendei mindenik categoriájából, melly a' most tárgyzalt feliratot a' kir. kormányzékkel közölje 's egyszersmind az egyik itélőmester-választáshoz részvételre hívja meg.

F o g a r a s v i d é k i k ö v e t e: Ha a' kk. és rr. a' feliratot országgyűlési határozatnál fogva megállapítottnak tekintik, akkor a' kormányzéknek semmi, iránta teendő észrevételét nem fogadhatják el. Elnök: van a' rnek világos határozata arról: milly értelemben veszik a' kormányzék észrevételeit. Kolosmegyei követ: akkor kell a' rnek közölni a' szerkezetet, mikor eltérő vélemények vannak fölötté 's mig azt úgy tekinthetni, mint javaslatot, nem pedig mint országosan megállapított határozást. E' közben a' küldöttség megbízásában eljárva, jelenté: hogy a' kir. kormányzék a' felirati közlésre válaszával nem fog késni; melly nem sokára meg is jelenvén, részvételével az illetőmesteri állomásra megtörtént a' szavazás következő eredménnyel: 205 szavazatból többséget nyertek — a' róm. kath. közül: Horváth István: 186, Kozma Dienes 136, Balási József 131; a' reform. közül: Kabos Dániel 184, b. Kemény Domokos 167, b. Kemény Dienes 146; unitar közül: Iszlai László 192, Sala Elek 189, Nagy Elek 186. E' közben a' ezüdelük beszéde után rögtön eltávozott kir. kormányzék küldöttei által a' kk. és rendekkel tudatja, miszerint a' feliratra semmi észrevétele nincs. Elnök a' következő napra ülést a' másik itélőmesteri választást tüzvén ki, midőn a' letisztázandott felterjesztés is felolvastatni 's hitelesített fog; az ülés eloszlott.

Az october 2ki, tizennegyedik' orsz. ülés tárgyzalt a' felirathitelesítés 's másik itélőmester-választás tevé. A' tegnapi jegyzőkönyv felolvastatván megállapított. Ezután elnök ur előterjeszté, miszerint itélőmester ő mlgá a' kancellár-választás tárgyában megállapított feliratot, valamint kir. biztos ő mlgáhozi kísérő iratot is a' rr. határozata szerint felhozta, mik is felolvastatván, szokott módon aláírva 's a' három nemzet pecsétével hitelesítve küldöttség által kir. biztos ő mlgáhozi a' feliratnak legfelsőbb helyre juttatása végett átküldtek.

Következett a' másik itélőmesteri állomásra kitűzött választás, mire a' kir. kormányzék is megjelenvén 's kormányzó ő mlgá elnökle alatt a' szavazatok beszédetvén, a' korm. szék viszont távozása után a' választás következő eredménnyel eselt meg: szavazók száma 202. Két választó ezüdelük hiányos levén elvetetett; a' fenmaradtakból többséget nyertek a' róm. kath. közül: Henter János 150, Kozma Dienes 126, b. Apor Károly 122; a' reform. közül: Szacsvai Zsigmond 164, Kabos Dániel 161, Zeyk József 133; az unit. közül: Gál Sámuel 176, Szentiványi Dániel 173, Biró Sámuel 169 szavazatot.

Ezen választási eredmény 's a' k. biztoshoz ment küldöttség jelentése után elnök azon bizottság jelentését mutatja be, mellynek a' jegyzőkönyv és irományok kinyomatá-

sa iránt más országgyűlések példájára netalán vállalkozni kívánókkal egyezkedésre a' rr. kebléből ki volt küldetve 's egyszersmind előadja, mikint az érintett tárgybani egyezkedés a' mult országgyűlések nyomán van megtéve azon különbséggel, hogy most kettő a' vállalkozó; a' kir. lyceum és a' reform. collegium nyomda-bérlője. Fogarasvidék követe kedvező körülményeknek találja, hogy két vállalkozó találkozott, mert így szintannyi idő alatt is kettő többet nyomhatván, az orsz. gyűlési tárgyalások gyorsabb megjelenése fog eszközöltetni. A' naplónak orsz. költségen leendő létesítése iránt, minthogy az ebéli intézkedést a' kk. és rr. orsz. elnökre bízta, annak idejében megteendő ő mlgá jelentését. Végre elnök ur felszólítja a' rendeket, hogy miután a' választások már végre jutottak, az ezek mellett teendő feliratra nézeteiket 's kívánásaikat jövő hétfői ülésben terjeszték elő. Mire az ülés eloszlott.

Hunyadmegyében Branyicskán sept. 19kén borzasztó szerencsétlenségnek voltak az illetők tanúi. T. Lázár Pálnó Kecskeméti Amália asszony tanulatlan lovakkal mervén Dévára, midőn visszatérő úljában egy a' faluval szemben levő szoros lejtőhez érkezett, kocsija a' borzasztó meredeken ledől és a' jámbor, szerencsétlen nő annyira izzéporrá zuzatott, hogy néhány perc múlva élete is a' rémitő ösztetörés áldozata lett. Vele levő fia pedig csekélyebb sérelemmel a' meredek alatt folyó Maros vízbe zuhanna annak hullámi közül csak ügyessége által tuda menekülni. Epen e' hely veszélyességének lón áldozata nem rég egy most is élő szolgabíró neje. Miken okulva rég munkába lehetett volna venni e' különben egy idő óta tervben pangó ut megigazítását; de ez nem történt meg, pedig épen annak hanyagsága miatt, kit — ez esemény után itélve leginkább kell vala érdekelnie, és ki a' szóban forgó rosz hely megigazítására már rég kezéhez vett nem vetendő ösztet a' nélkül, hogy a' felvállalt utcsinálásra lépéseket tett volna. Nincs leverőbb, mint midőn valaki hibájaért másnak, főleg ártatlannak kell lakolni!

Hunyadmegye követválasztó gyűléséhez megemléskünk, mikép az utasításkészítésre megbízott választvány munkálata majd minden pontjaiban el lón fogadva; ezek szerint Hunyadm. rendei abban, hogy a' k. leiratban csak egy itélőmesteri választás van kitűzve, legkisebb sérelmet nem látnak, hanem ha ez így nem tartatik helyesnek, a' kívánatok során orvosoltassék; azért is, hogy követ urak tudják magokat mihez tartani, előre kimondatott, miszerint az urbért minden más munkálattól külön, a' többinél előbb kívánják tárgyzaltatni; azonban valamint ennek, úgy a' többi bizottsági munkálat leküldetése is szorgalmaztassék. A' 4ik kir. előadást illetőleg elvül állítottat fel, hogy követ urak szabják magukat a' mult orsz.gyülésen már megállapítottakhoz, de a' magyar nyelv iránti törvényozikket, ha benne legkisebb változtatás lesz is, el ne fogadják; a' tisztválasztásit pedig a' k. pénztárnokok odaengedésével is elfogadják, mivel adónk még úgy sincs rendezve. Ezek szerint mind közönséges, mind részletes utasításuk levén a' követeknek a' k. előadásokban érdekelt leiratok közlésére nem leendő szükség. Továbbá a' legközelebb mult orsz.gyűlési követi utasításban foglalt pontok is a' jelenbe igttatni határozattak; azonban eszébe jutván K. E. volt követnek, hogy abban több olyan pont is van, mellyeken változtatás lenne szükséges, egyet idézett is, melly szerint kötelességökké voltéve követeknek, hogyha valamely tárgy iránt meg nem tudnak egyezni, ne szavazzanak; kérdést tön: szükségessé lesz e' pontnak további megmaradnia? mert ő szükségét nem látja; 's e' pont kimaradt az utasításból. Megemlékeztek még a' rr. a' szegény württembergi be- és kivándorlókról is Alsófejmegye felszólítása következtében és szellemében. A' követek napi díja 4, az irnokoké 1 pftban állapítottat meg. Ezután a' követek választására tett szavazatok eredménye mutatottat be, többséget nyertek: Szabó József 1026, Jordán Domokos 1006, Kakucs Elek 28, b. Gyórfi Samu 2, 's még mások többen egy-egy szavazatot nyertek; főispánur tehát Szabó Józsefet, és Jordán Domokost a' megye országgyűlési képviselőivé választottaknak nyilatkoztatta, kik a' megválasztást megköszönék 's elfogadják.

Az erdélyi orsz.gyűlési ifjuság magaviselete egészen megfelel a' felölle várakozásnak; most zeneegyesületet készült alakítani, mellynek ezéjja lenne a' vendéglők 's kávéházakbani estéknéki öszszefületeket egy nemesb irányúval cserélni fel; ide gyülnének öszsze mindazok, ki zeneéretők és zenekedvelők; mi a' mellett, hogy a' legszebb időtöltés, egyszersmind tehetségeiknek tovább fejtő 's ügyszólván gyakorlati iskolaul fogna szolgálni. Pártfogóul a' minden nemes törekvést elősegítő Mikes János grófot akarják megkérni; a' szükségessé hangszereket, lakot, 's a' mi még kívánatik, aláírás utján eszközöndik. Üdvözöljük mi is a' kolosvári napló után a' szép tervet 's kívánjuk, hogy mind a' nagyon tisztelt országgyűlési tagok, mind a' nemes

irnoki karnál, mint érdemli, meleg pártfogásra találjon, hogy így az eszmét tett kövesse mi hamarabb.

Kolosváron a' kedély-időtöltés nem szerföltött gazdag; színészárság még sem mulattatja az országgyűlés komoly gondjaitól elfoglalt honatyákat a' hosszúság őszi estékén. —

Télszaki leczkerend az iparegyesületnél.

I. Physikai teremben:
1) A természet- és erótanból (physika- és mechanikából) Gelencei M. Pál ur, minden vasárnapon és ünnepen népszerű és kísérletekkel kapcsolatos előadásokat tartand, reggeli 10—11 óra között.

2) Az erótannak speciális ágaiból technikailag kimerítő leczkéi ugyancsak Gelencei M. Pál urnak hetenkint kétszer, kedden és szombaton esti 5—6 óra között lesznek.

3) A természet-leiratból Virnau János ur fog minden kedden és csütörtökön délutáni 3—4 óra között, népszerű leczkéket adni, a' tárgyalás alatti természeti testeket mindenkor előmutatván. Ez előadások novemberben kezdődnek, s legelőször az ásványtant fogják tárgyzalni.

4) Mester-inas-iskolai tanítás lesz hetenkint háromszor, hétfőn, szerdán és csütörtökön, esti 5—7 óra között. Oktató Virnau János ur.

5) A kereskedelmi, általában iparos ügyviteli könyvezést Schulek Ágoston ur tanitandja. Oráji lesznek hetenkint kétszer, kedden és pénteken 7—8 órakor. E' leczkéért tandíj fizetetik, melly iránt a' jegyzői hivatalban tudakozódhatni. Schulek ur octob. 20án inditandja meg előadásait.

6) Építészeti előadásokat Glembay Károly ur tartand, minden vasárnapon és ünnepen, délutáni 3—5 órakor.

II. A' vegyészeti teremben:

7) A' vegytanból Dr. Nendtwich Károly ur minden vasárnapon és ünnepen népszerű leczkéket tart, kísérleteket mutatva mindannyiszor. Előadási órája délelőtti 1—12.

8) A' vegytanból speciális technológiai leczkéket tartand Dr. Nendtwich ur hetenkint kétszer, kedden és szombaton, esti 4—5 órakor.

9) Magyar nyelv németajkuak számára tanitattik Kronperger Antal ur által, hetenkint háromszor, kedden, csütörtökön és szombaton esti 5—7 órákban.

10) Mesterlegények oktatását írás, olvasás, számvetésre folytatandja e' télen is Virnau ur minden vasárnapon és ünnepen délutáni 3—5 óra között. E' tanításért díj fizetetik, melly a' jegyzőségben megtudható.

III. A' nagy teremben:

11) Rajzoktatás adatik Glembay Károly ur által minden vasárnapon és ünnepen, a' haladottak számára ugyan 8—10; a' kezdőkére pedig 10—12ig délelőt.

12) Hétköznapai rajzoktatást is ad Glembay Károly ur tandíjért, melly a' jegyzőségben megtudható, 's olly órákban, miket oktató és tanuló urak egyértőleg meghatározandanak.

Egy két szót oktató uraknak, az ismételtesztő bizottság által elfogadott szándéklatokról:

Először is a' vegytani előadásokról:
Befejeztetvén a' legközelebb lefolyt nyári szak vasárnapi és ünnepi előadásában az általános vegytan egész folyamát, a' mult téli szakban tartott hétköznapai fölolvásokban az életműves vegytan legérdekesebb tárgyai: most az általános vegytanból új leczkefolyamat kezdend oktató ur. E' leczkefolyam azonban különbözni fog az eddigőtől. Két év alatt 110 órában adatott elő a' vegytan, azon tárgyait illetőleg, mik a' műiparra nézve különösebb érdekel vannak. — Azonban kívánatos igen, hogy az egész tudomány, főbb elveinek átnézetében, egy év alatt terjesztessék a' hallgatóknak elbe. Ennélfogást a' vasár- és ünneppnapai fölolvásokat arra használandja oktató ur, hogy a' vegytannak főbb elveit, a' most kezdődő télszaki 's a' rá következő nyárszaki folyamában egészen megismertethesse, a' specialisabb tárgyak és tudnivalók részletes és kimerítő fejtegetését a' hétköznapai órákra hagyva föl 's így ezeket a' vasár- és ünneppnapai előadásokkal szoros öszszefüggésben tartva meg. Például: ha a' vasárnapi órának tárgya a' széneny lesz: akkor ez alkalommal ennek főbb tulajdonságai, más testekkel öszszekötése elő fognak ugyan adatni, hanem a' különféle égőszerek sajátosságai, hatása, egymáshoz viszonyai, — továbbá a' gőzvilágításnak minden részletei, stb a' következő hétköznapai fölolvásokra fognak hagyatni. —

Mind ez előadások kísérletekkel lesznek kapcsolatban, miket oktató ur fog mutatni. Azonban e' kísérleteknek, valamint a' szóbul ballottaknak tanulságos léte a' hallgatókra nézve az által hasonlíthatatlanul növekedik, ha a' hallottak és látottak nyomán a' tanítványok magok is megpróbálkozhatnak a' kísérletekkel, a' vegyészeti eszközökkel bányással 'stb; azért 's mivel különben is minden theoreticus előadásnak, de kivált az egyesületünk körében adott oktatásoknak legtöbb ezéjja pedig a' legtöbb esetben az, hogy gyakorlati készséggel bíró egyedeteket, képezzenek: oktató ur megnyitandja ez évben egyesületünk vegytani műhelyét hallgatószágnak, hogy abban, használva oktató urnak saját vegyészeti eszközeit, az ő fölügyelése 's vezetése mellett magok tehessenek kísérleteket, magokat vegytani készítőnyek előállításában gyakorolják, képezzék, mindegyik saját hajlama, iránya és szükségéi szerint.

Minthogy azonban az egyesület pénztára nincsen azon állapotban, hogy a' vegykönyhának fölkészítésén, az égő 's világítási szereken túl még egyéb segédszerekekkel is ingyen láthassa el a' tanulókat: ennél fogva azoktól, kik

egyesületünk vegykonyháját használni ohajtják, kéretnek, hogy a' vegyszertári eszközök használatáért oktató urnak félévi folyamra 6 pft díjat fizetni, a' kísérletekhez szükséges anyagszereket pedig saját költségükön beszerezni sziveskedjenek. Reménylünk, hogy ez áldozat miatt a' nemesebb tudománysojz neheztelni épen nem fog. Azért, mihelyt 10 jelentkező akad, ki késznek nyilatkozik a' főlebbi díj fizetésére, a' vegykonyha azonnal meg fog nyitni.

A' vegytani leczkék october 15ő vasárnapján kezdődnek. (Vége köv.)

Viszonylatok. Nyakas Imrének — a' Jelenkor f. évi 72k számában megjelent — azon nyilatkozatát: miszerint ő a' budapesti műkedvelő társulat — f. évi sept. 1én tartott — előadásában részt nem vett, a' legnagyobb örömmel mi is aláírjuk, azon hozzátétellel: hogy érintett előadásban részt nem is vehetett, miután aug. 29én 's így az előadás előtt 3 nappal — nyilatkozó „Nyakas Imre, a' m ű k e d v e l ő k közül kitöröltetett;“ melly alkalommal tőle a' szerep, mellyben működendő vala, visszavétetett. Szolgáljanak soraink Nyakas Imre nyilatkozatának felvilágosításul 's vegye ezekben első és utolsó válaszukat. Pesten, sept. 1846. a' budapesti műkedvelők közül többen.

Igazítás. A' „Pester Zeitung“ 319d. száma alatti azon jelentése, miszerint gróf Károlyi György részéről a' csongrádi társulathoz tiszaszabályozási költségül 20,000 pengő frt e' napokban valóságos leküldetett, az innen támadható félreértés eltávolítása végett oda módosítandó: hogy a' három Károlyi gróf testvér (és nem maga gróf György) az előleges kivétel szerint rájuk eső 20,200 p.frt illetéket azonnal utalványozni 's fizetni fogja, mihelyt a' tiszaszabályozási munkálatok, mellyek Makó felől indítottak n.eg, saját birtokjokig előre haladnak 's jelesül a' hód-mező-vásárhelyi határban folyamatos tétetnek, még pedig nem egy-két száz munkás — de, a' mint kell, ezernyi kézerő odaállításával. Miről a' csongrádi társulat egyik választója, Sz. L. ur épen ez értelemben hivatalosan tudósítva lón.

Budapesti napló. (Octob. 11kén.) Pantheon vagyis szoboresarnok. Megérlelé az idő nemzetünket is annyira, hogy a' művészetnek templomokat emelhesse, 's miután a' szellemi élelet egyik magas köre, a' festőművészet szilárdabb állapotra jutását bizton reméljük, új egyesület alakul nagyainkból a' szoborművészet pártolására; sajátképen azon czélból, hogy elhunyt nagy férfaink emléke hazai szobrászok által örökíttessék. Ennek működési köre magyar szoboresarnok felállítására 's e' czélból nm. Keglevich Gábor gr., Teleki József gr. Erdély kormányzója, Szerenyes István kir. személynök, Nádasdy Leopold gr., Batthyány Kázmér gr. 's többen, eddig mintegy 95en jeles pénzösszegeket írtak alá annak idején jeles művek készítésére fordítandó tőkéről. Mi ugyan Mátyás királyunknak emléket nem emelünk, 's haddanunk emlékeztetést férfait csak torzképekben ismérjük; de most úgy látszik a' lelkesülés nem lobban el, mert a' vállalat élen számos erélyes tagjait szemléljük országnagyainknak.

Az újdonsági rovatok ismét egy tartós hírelési tárgy birtokába jutottak: első közlés: a' középponti vasut pest-szolnoki vonalát jövő évi júliusban bizonyosan megnyitandónak kiáltóik. Ha e' hír más színt öltend, majd emlékeztetni fogjuk olvasóinkat. Addig az ölelkező Duna és Tisza meg nem változtatja folyását.

A' pesti nagykereskedői testület Nádorunk ő fens. felszázados ünnepélye emlékére az itteni vakok intézetében két vaknövendék számára, kik valláskülönbőség nélkül vétethetnek föl, alapítványt tevén, ez alapítványnak Nádorunk ő fens. nevére József nádor-alapítvány' címezetethetését megnyeré.

E' napokban 13 es. k. dohányárubolt nyitattik meg: 9 Pesten, 4 Budán; az áruandó mennyiség nagyobb része már megérkezett 's a' Pester Zeitung által ugynevezett trafikansoknak — megbízott tőzserkedőknek átadott.

Pest város népessége összehírására 20 irnok és 20 biztos küldetett ki; e' munkát eddig félannyi tisztviselő tejesíté, mi elég jelül szolgál arra, mennyire növekedett pár év alatt a' főváros lakosinak száma. Az itti lakhatási joggal nem bír izraeliták illető hazájokba utasítottán, a' rendes izraeliták lakosok száma: 13,384, kik közül családapá 2310, anya 2448; 1—15 éves fia 4707, lány 3883; nemre nézve: 7053 férfi 's 6331 nő a' P. Z. szerint.

A' tiszaszabályozáson legújabb tudósítás szerint Csongrádnál 30 ezer ember dolgozik. Károlyi grófok közös pénztárából e' napokban 20 ezer p. f. utalványoztak munkabér fejében. — Egy belga látosművész ki nagyítóüvegével 10 év előtt meglátogatta már fővárosunkat, most újra hozzánk érkezett 's 92 milliószor (?) nagyító naplátosóvét a' redoutteremben mutatja.

Nankinban egy hatóságilag személy megkerestetvén az iránt, hogy bizonyos ellopott pénzösszeget rendőrileg nyomoztasson ki, ez talán meggondolás nélkül, de egész öszinteséggel azt felelé: „bizony bajos lesz abból valamit kikutatni, mert most rendes tolvajaim Pe'ingben vannak.“ A' dolog ugyan régecskén történt, azonban biteles kulföbül vetük, 's igen tanulságos a' közelebb fekvő tartományokra nézve is.

A' Ceritoféle piczinyke cipetalpak egyik másolatának mi is birtokába jutottunk; szélessége egy mérsékelt hüvelyk, hossza alig négy anyyi. Ki ne irigylené e' szerencsét?

Liszt még ma ide érkezik 's jótékony czélu hangversenyt adand. Látogassuk meg 's éltsük a' nemeskeblű zeneművészt! — Hallja kiki! a' nádorünnepély alkalmakor nemzeti színházunkban két ingyen előadás, egy dramai és egy operai leend. Ez szép ötlet 's méltó arra, hogy érte minden, ki csak a' nemzeti színházba menend, a' bementi díjt megfizesse.

se. Így talán elagott színésznőknek, kik sokáig jobbadán ingyen működtek nemzetiségünk érdekében, egy kis nyugdíjtólét öszszeszereshetünk.

A' pesti dologházban 338 fegyenc van, köztük 141 nőszemély, 33 országos tolvajfejkő, kikkel roszszaságban 17 nő versenyez, mint javíthatlan különze a' köztársaságnak. — A' városi börtönben 27 elítelt bűnös, 67 vizsgálat alatti egyed és 139 kóborló tartatik fogva; kik közül ötven a' hómeki munkákra, a' többi utcák és középületek tisztogatására alkalmaztatnak 's táplálékon kívül fizetést is kapnak. Egyébiránt e' kőbori roppant szám irányában feltűnő, hogy a' betegek száma még sem oly rendkívül nagy, mint előleg gyaníthatnók; az egyetemi kórodák már jó ideje nyitva vannak 's csak hullongva száll egykét beteg beléjük, az is vidéki.

Irodalmunkban most a' törvénytudományi tér nem mostohán műveltetik, mert alig muhk el egy pár hónap, hogy lapok illynemű munkáról ne értesítettének. Ezek számát száporítja jelenleg a' „Törvénytudományi kistükör“ írta Vállaji Sipos Imre törvénytáncár, Kecskeméten 1846. A' tanulók fogalmához igen czelszerű rövid kérdések és feleletekben alkalmazva. — Az izletes gyümölcs kedvelőinek szinte ajánlhatunk egy irodalmi terményt: „A' gyümölcsfa-tenyésztés és nemesítés okszerű módai“ írta Szép Ferencz Ara 30 kr. — Pálffy Albert regényírónk „Fekete könyv“ elhagyta már a' sajtót. Nem sokára újabb és szinte kedves irodalmi terményekről szölandunk.

Miért történek Pesten oly szörnyű sok lopás 's miért kapnak, ha megfogják is a' tolvajt, oly keveset a' károsultak vissza, ennek titkára történetesen a' napokban jövének, és ez: mivel a' tolvajok nem vallanak, kínozza pedig vallatni nem szabad, tehát ha önként nem valják meg tettöket, szabadon bocsátatnak. A' történet ez: bizonyos aszszonyaság gőzösn érkezik Pestre, bérkocsit vesz 's felrakja holmiját, lerakásnál azonban utitáskáját ben felejt. Másnap reggel tüstint hozzá küld, de a' bérkocsis nem látott semmit; e' miatt panasza megy a' bérkocsis befogatiz, tagad, bezáratik, a' tömlöczből elszökik, (talán hogy addig a' lopottakat elrejttesse) egy erélyes biztos azonban megfogja 's most vasra verik; vallatják, ő tagad, ismét szabadon bocsátják profoma kezességére, 's midőn az aszszonyaság a' dolog mibenlétéről jöve tudakozdni, azt nyere válaszul: hogy a' bérkocsis semmit sem akar elismérni 's mivel kínozni nem szabad a' vallatásnál, így noha szóló maga is könnyen elhiszi a' tettet, de nem segíthet rajta. Így az aszszony nemesak holmijéből, mi közt ékszerék is voltak, nem kapott semmit, sőt még fizetnie kellvén a' biztost, pénzét kárforlőlegül még vesztette is. Pedig a' nevezett bérkocsis mint rosz ember isméretes, ki már egyszer 6 hétig be volt csukva 's csak rövid idővel azelőtt bocsátottatott kezességre szabadon. Illy egyed körül is oly gyöngéd lelkisimérettel bírn bizony szép! azt szeretnők tudni már most, hogyan jussunk magunkéhoz vissza, ha vélellenül meglöpnak. Fontolják meg az illetők a' követkevényeket!

(Beküldetett)

Az iparegyleti rajziskolában vasárnap f. hó 11én rajzműkiállítás tartatván, arra a' t. cz. közönség ezennel tisztelettel meghivatik. Pest oct. 9kén 1846.

Amerika.

A' harcztéri tudósítások lassu de szakadatlan előnyomulását jelentik az amerikai sergeknek, mióta azok minden szükségessel bőven ellátva, tőkéletesen képesek az ellent nyomatékosan szoritani. De ez többé nem is mutatkozik már. Több helyt minden ellenállás nélkül szálltak meg az amerikaiak 's egyre következnek ezek részről erős órségek, helyeik pótlására.

Santa Ana Veracruzban. Paredes elfogva. Monterey megszállása az egyesült státusok részéről. Ezen három fontos tudósítás egy Ujyorkból sept. 1én indult hajón érkezett Angliába. Santa Ana aug. 15én Arab gőzösn jött Veracruzba. Tüstint élire állott az ottani mozgalomnak. Havannából elutazta előlt leveleket kapott Campbell tábornoktól 's a' hozzá intézett kérdésekre kinyilatkozatá: „ha országom népe háboru mellett van, akkor én mellette állok; de mégis inkább ohajtom a' békét.“ Puebla és Mexico kerületek Santa Ana részire nyilatkoztak 's Paredest elfogták. A' fővárosi lázadást Salas tábornok vezérlé. Mexicoba hire érkezett, miszerint Montereyt Californiában az egyesült státusok hajóhada elfoglalta legyen. Egy veracruzi levél aug. 16káról jelenti, hogy a' gyorsfutár California formaserinti csatlakozásáról hozott legyen oda hirt az angol követnek. China városka Mexicoban az amerikaiak birtokába esett; Taylor aug. 9dikén érkezett tisztikarostul Camargóba, nagy szemlélt tartott 's a' legénységnek megelégülését nyilvánítá. Fentebbieket illetőleg annyi bizonyosnak látszik, hogy Californiában több helyütt függetlenséget kiáltottak ki Mexicotól.

Riojaneiroi hírek szerint a' brazilai császárnő jul. 29kén délutáni 6^{1/2} óraker szerencsésen egy hercegnőt szült. Mind az anya mind az újdonszülött hercegnő ohajtott egészségnek örvendték a' posta indultakor.

Bostonból sept. 5kéről szóló tudósítások szerint California birtokba vétele már valóslásra jutott tény. Bizonyos biteles kutfő után tudják, miszerint Sloat commodore Montereyt jul. 6kán elfoglalta. Néhány nappal előbb Fremont ezredes egyik osztálya Sonora határhelységet vette be; Castro tábornok iparkodott ugyan az amerikaiakat innen ismét elűzni, rövid ütközet után azonban visszavonult. Californiában Sloat commodore megérkezte előlt csak annyi egyenetlenség uralgott, mint többi részeiben Mexicó-

nak. Jun. 15kén Santa Barbarában Pico kormányzó vezérelte alatt junta alakult California függetlensége kimondására; ezen mozgalomnak Castro tábornok egy nyilatkozványt szegzett ellen, mellyben az egész tartományak ostromállapotban lételet jelenti. Más amerikai lapok szerint nem egyenesen Sloat commodore foglalta el Californiát, hanem a' tartományban lakó éjszakamerikaiak az elégületlen mexicóiakkal egyesülten, magokat a' mexicói központi kormánytól függetleneknek nyilatkoztatták 's az egyesült státusok zászlóját ezekhez csatlakozásuk jelölül kitűzték. Sloat aztán, midőn hajócsapatával Monterey kikötőjébe szállott, nyilatkozványt bocsátott ki 's benne California lakosait békes önviselőre figyelmezteté, biztosítván őket, miszerint nem ellenségökül, hanem barátkép jelenik meg, 's ők az unio kiegészítő részét teendők, ugyanazon jogok és szabadságokkal fognak élni, mint az egyesült státusok polgárai.

Spanyolország.

A' congressusnak bejelenteték, miszerint Montpensier herceg maga részéről 's azon föltétel alatt, ha jövendő neje is belé egyezik, lemondott az infansónak mint vélhető trónörökösönök jutandó három millió reálnyi jegyajándokról. Ezen vigyázatos nagylelkűség azonban veszt jelentéességéből, ha igaz, mit az Espanol állit, miszerint ugyanis az infansó lehető leggazdagabb nászajándékot nyer, melylyet valaha csak kapott európai hercegnő, miután VIII. Ferdinand leányainak 17 millió piastert hagyott, melly tizenhárom évi kamat által még tetemesbbé vált.

Narvaez tábornok nejevel 's Gaertner segédével együtt sept. 18kán Madridba érkezett. — Izabella királynő a' cortes-küldöttséget, melly neki ennek megegyezteté a' kettős házasságra nézve általvitte, igen nagy szivességgel fogadta. Londonból nem határozott színű tiltakozás hanem csak egy levél érkezett Palmerstontól, mellyben Bulwert tudósítja, miszerint megjegyzéseit a' francia kabinettel közölni fogja 's ezekből másolatot küldend Bulwernek. — A' France szerint Cabrera tábornok már Spanyolországban van, hova még több carlista nevezetesség is várattott. — A' seutas-tanácskozáskor a' házasság ügy fölött Izabella elibe nyujtandó felirat iránt Serrano 's Pena Florida marquis néhány megjegyzést tőnek azon veszélyeket illetőleg, mik a' házasságok miatt Anglia és Franciaország közt támadható villogásokból fognának netán származni. Serrano azt kívánta, miszerint az infansó házassága még néhány hónapra halasztatnék el. Erre azt felelte Isturiz: „Mit fog Serrano ur válaszolni, ha azt mondom, hogy az annyi ellenvetést és pedig nem az angol követ, hanem a' britt külügyi miniszter részéről előidézett ügy épen a' királynő házassága volt? Mit fog mondani, ha elbeszélem neki, mikép e' miniszter a' királynő keze számára egyedüli kérről egészen más herceget ajánlt? Ha Anglia kedvetlenkedik, akkor ennek nem az oka, mit a' balul értesültek állitanak.

A' congressus szerencsekívánatit a' királynő következő beszéddel viszonzotta: „Azon vigasztaló remények, miket szívem az általam tett házassági kötésre, vaia mint igen szeretett nővéremre épített, ma tőkéletes bizonyossággá válnak, midőn benneteket körültem öszszegyűlve lállak, mint kik nekem az ország nevében, mellynek törvényes képviselői vagytok, ezen mindkét eseményhez szerencsét kívánni jöttetek. Köszönöm nektek uraim! buzgóságtokat, mellyel ragaszkodástok érzelmeit kifejezitek 's bizom, miszerint a' mindenható mindezen két eseményt meg fogja áldani, szerencsét adván, mellyért hozzá enmagam és nővérem számára esedezem 's békét és jóllélet népeimnek.“

Portugália.

A' miguelista mozgalmat Portugáliában még nem nyomták el 's a' kormány criticus helyzetben látja magát. Das Antas gróf ugy látszik erősítéseket kíván 's tartományi zászlóaljokat szándékoznak felállítani. Minho tartományban majd az egész lakosság d. Miguel részére nyilatkozott 's fegyvert fogott, a' lázadók fanatismusa annyira megy, hogy a' trónkövetelőt messiásnak tekintik.

Anglia.

Sept. 24kei londoni levelek szerint Montemolin gróf és Cabrera tábornok 19kén érkeztek Doveren át Londonba. Ő kir. fensége ideiglen Brunswick-hotelben lakik 's igen visszavonultan él; azonban ugy hiszik, hogy a' spanyol néphez intézett irata végrehajtásán működik tükosan.

A' földközi tengerész-állomás főparancsnoka Parker admiral parancsot kapott az alatta levő legénység készen tartására, kivéve két kikötőbeli órhajót, 's további rendelésig Tajó közt egy, más részről Cadiz és Gibraltár közt czirkálásra utasittatik. — A' Times nyomatékosan pártolja don Henrique ovástételét. Joggal látja ugyan, a' Gentbe száműzött, a' kettős házasságban csatlalhat megszegté a' ma szerződésnek, mellynek végczélja mindkét ország előbbi elválása volt. „Semmiféle emberi igazítások nem tehetik az embert vakká az iránt, a' mit lát és tud. Ki nem isméri don

Enrique's Montpensierben — Spanyol és Franciaország...
előbajnokait a spanyol nemzetiség elleni küzdelemnek? Ha azok lelépnek a harctérről, a küzdelem e miatt nem fog elmúlni.

királynő más napitkos tanácsot ilt. A Times és Standard fíradhatlanul folytatják szónoklataikat a házasságügyi francia eljárás mellett és ellen.

Az angol lapok most körülményesb tudósítást közlenek Aden várnak auguszt. 17kén egy csoport arab által elkövetett megtámadtatásáról.

Az Aden körül tanyázott arabok száma 8 ezerre növekedett, kik közt mintegy 5-6 ezer harcképes lehetett.

Franciaország.

Montemolin és Cabrera ellanta óta a carlista me- nekvek erős őrszem alatt állanak. Valenciennesben Roy- ya tábornok, Bordeauxban Villareal tábornok 's többen más szökési előkészületek közt, fogattak el 's biztos őrizet alá tették.

81ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

812. Gabona-szállítási ár- csökkentés. A nagyméltóságú ma- gyar kir. udv. kamra rendeletére ezennel közhírré tétetik, hogy folyó évi october 15- kén a mármarosai kam. igazgatóság épületé- ben Szigeten következő gabnameennyi- ségek beszállítása fog nyilvános árverésre bocsátatni és legkisebb árt ígérőnek szállít- ás végett átengedtetni; jelesül:

Table with 3 columns: Item, Price, Unit. Includes items like Szigetre tisztabúza, kukorica, zab, Husztra, Bustyaházára, Királymezőre, Körösmezőre, Rahóra, Vissóra, Tisza-Ujlakra.

A gabnameennyiségnek fele része Szi- getre, Husztra és Bustyaházára 1847d. april utolsó napjáig, a többi erdő-számtartói hi-

vatalokhoz pedig június utóljáig, másik fele pedig általánosan 1847d. september 15ig multhatlanul helyre szállítandó leszen olly mineműségben: hogy az élet száraz és tisz- ta legyen és minden pozs mérő buza lega- lább 80, rozsz 78, kukorica 80 és zab 47 fon- tot nyomjon.

Az ezen gabnaszállításokat átvenni szándékozók ezennel felszólíthatnak, hogy az érintett napon Szigeten a mármarosai kir. kincstári igazgatóság épületében délelőtti 9 órára vagy személyesen, vagy törvényes meghatalmazottak és képviselők által jelenjenek meg, vagy pedig írott 10%től bá- natpénzzel vagy készpénzben, vagy status- kötelezvényekben ellátott bepecsételt aján- lataikat legfeljebb folyó évi october 14kég olly határozott nyilatkozattal nyújtsák be, hogy az árverési feltételeket elfogadni ké- szek. A személyesen vagy törvényes hatal- mazottak és képviselők által megjelenők a' most említett 10% banatpénzt f. évi october 14dik napján a' szigeti kir. tisztartósági hi- vatalnál nyugtárvány mellett fizethetik, ez iránt magokai az árverési kiküldöttség előt- rendesen igazolandók. Azon felek azonban, kik írott ajánlataik mellett személyesen is a- karnának az árcsökkentésnél megjelenni, a' befizetett banatpénzről szóló eredeti nyug- tárványukat az illető kir. kincst. pénztárnoki pecsét alatt benyújtott ajánlataikhoz kap- csolhatják, a' szóvali árcsökkentésnél pedig csak annak megjelölésített másolatját elő- mutathatják.

Az árverés és kötelezvénynek részle- tes feltételei mind a' magyar kir. kincstári számvevői széknél Budán, mind a' mármar- osi kir. kincstári igazgatóságánál Szigeten megtekinthetők. Budán sept. 15kén 1846. 3-3

Ház-eladás. Pesten a' belvárosban Leopold- és Ráczteleza szegletén 231. szám alatt helyezett ház, mely hét szobából, két konyhából 's 1500 akóra szolgáló pinczéből áll, szabad kézből jutányos feltételek mellett eladandó, úgy hogy a' vételár nagyobb része 6 pcent kamat mellett rajta is maradhat. Bővebb értesítést vehetni róla Weisz B. és társ. irodájában a' nagyhídutezai 678. szám alatti Weisz-ház első emeletén. 1-2

Nevelői ajánlkozás.

Több rendbeli kielégítő bizonyítvánnyal 's kisdedovói oklevéllel ellátott fiatal nevelő, ki magyar, német, francia, latin nyelvekben és egyéb szükséges tanítási tárgyakban elegendő készülettel bír 's a' nevelés magasabb igényeinek megfelelni képes, ajánlkozás valamely uri család gyermekei mellé. Bővebben értekezhetni felőle tekintetes Ney Ferencz közp. kisdedovói intézeti igazgató urnál Pesten Valero-utezában a' képező intézetnél. 1-3

Kilian György 4-4 pesti kiadó könyvárnál megjelentek, és minden más könyvárnál kaphatók: Kisfaludy Kassics Ignácz Praxis Juridica Civilis, Stylare Juristarum Latino Hungaricum Harmadik megbővített és az újabb törvé- nyekhez alkalmazott kiadás. Két kötet, borítékban 4 ft. 30 kr., vászonba kötve 4 ft. 40 kr. p. p. 2 ft. helyett — 1 ft. 20 kr. p. p.

Magános magyar törvény. Kérdések és feleletekben előadá Acsádi Acsády Sándor. Harmadik kiadás az illető törvényekkel bő- vítve, srt 1841. Kötve 1 ft. 20 kr. p. p.

Kilian és társánál Pesten váci-utezai Parkfrieder-h. kapható: Imádságok a' protestans keresztyének számára. Készítette és gyűjtötte Székács József. 12rét 382 lap, velinpapírosan, egy aczélmé- szelű képpel füzve 1 ft. 49 kr. egészen vászon- ba kötve 1 ft. 52 kr.; bőrbé kötve aranyvágás- sal és tokkal 2 ft. 28 kr.; bársonyba kötve 5- 8 ftig pp. 2-1

Hirdetés. A nagyméltóságú magyar királyi udv. kamra részéről közhírré tétetik: hogy 1846/7 iskolai évre egy ugyanazon kir. kamrai be- mutatáshoz tartozó és évenként 80 pengőft- ből álló iskolai ösztöndíj írtult meg; melly- nek megnyerhetése végett az illető esede- zőknek következő feltételek tüzetnek ki: 1) Ezen ösztöndíj csak valóságos ma- gyar királyi udvari kamrai szolgálathoz volt vagy jelenleg levő, úgy is mint sóházi, har- minezadi, gazdasági, bányászai vagy postai tiszttek fiait vagy árváit részükre van ren- delve. 2) Ebben csak olly ifjak részesülhet- nek, kik a' nemzeti iskolákból már kiléptek 's a' mult 1843/d. iskolai évben jó erkölcsi vi- seletek mellett a' tudományokban jeles elő- menetelt tettek, azaz eminentiát nyertek. 3) Elkerülhetetlenül szükséges, hogy az esedezők ebeli folyamodásukat legfeljebb f. esztendei october hava utolsó napjáig a' nagyméltóságú magyar kir. udvari kincstá- ri iktató-hivatalnál benyujtsák, 's azokhoz az illető ifjakat érdeklő eredeti iskolai bizo- nyítványokat csatolják. 4) Továbbá kívánatik: hogy a' könyör- gövelekben az illető szülék tulajdon szol- gálatjuk idejét és gyermeküknek számát hi- teleesen bizonyítsák, melly a' öbbi hiteles be- bizonyítás gyámtyáktól és gondnokságuk alatt levő árvákranözve is megkivánatik 's így végtére: 5) Magában értetik, hogy ezen se- gedelműjra a' nem valóságos királyi kam- raitiszttek fiait, valamint azok is, kik csak a' nemzeti iskolába járnak, vagy nem jeles elő- menetelűek, nemkülönben azok, kiknek esedező levelek a' kütüzött határrapnak el- multával, vagy pedig a' kívánt eredeti isko- lai bizonyítványok nélkül nyujtatnak be, szá- mot nem tarthatnak. 2-3

† Árverés szőlőkre. Néhai Horvát István magyar főiskolai királyi oktató halála után örökösire szállott és sz. k. Pestvárosiával határos káposztásmegyéri is ván- hegyen levő, kiszabott állandó adóju, tizenhárom fertály szőlő — mellyekhez javítás o- káért, két halomba rakatott mintegy száz szekérvai trágya is járul — akár együtt, akár pedig az út menete szerint három darabra szakítva, folyó 1846d. esztendei Mindszent hava (october) 15ik napján esütörtökön, délelőtti 9 órakor az urutezabeli 453 számú Trattner-Károlyi ház másod emeletében balra, árverés alá bocsátattik, és készpénzfize- tésért vagy törvényes biztosságú hitelre a' többet ígérőnek eladtik. 3-3

† Hasznos tan- és olvasókönyvül ajánlatik: „Világtörténeti elbeszélések“ Schultze testvérpártól.

A' képes czimlapon kívül két más hontörténeti képpel ellátott munka (mellynek tartalmáról a' lapok általánvéve kedvezőleg nyilatkoztak) sűrűn nyomott 26 ivre terjed fi- nom velin papíron, 's ára még folyvást csak 1 ft. 30 kr. pp. Bizományos Emich G. 1-3

† Árverés. Néhai Horvát István, magyar főiskolai királyi oktató ha- lála után, az örökösökre szállott, szab. kir. Pest belvárosában létező Leopold utczai 248. számú szegletház; továbbá: a' József külvárosi Konti utczabeli 1189. számú kerített kettős telek, folyó 1846ik esztendei Mindszent hava 30ik napján pénteken d. e. 9-12 órakor, sz. kir. Pestvárosa telekbiói hivatalában tartandó árverés útjára bocsát- tatnak, és a' többet ígérőnek, készpénzfizetésért, avagy törvényes biztositéku hitelre, eladandók. — 2-3